

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyenxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangɛe xa taruxui singe nan na. Annabi Samuweli xa kitaabui raɗɗɗa mange Dawuda xa taruxui nan na. Yi kitaabui fɔlɔma boore raɗɗɗi dennaxe.

Alatala nan Dawuda tixi mange ra a xa jama Isirayila xun ma. A xa jama nu rafan a ma, a nu wama e xa bira a xa sɛriye fɔxɔ ra alako dunja xa na misaali to. Dawuda to tin birade Ala fɔxɔ ra, Ala naxa laayidi tongo a bɔnsɔe bɛ, e xa lu kibanyi kui abadan.

Dawuda to laaxira, a xa di Sulemani naxa ti Isirayila mange ra. Ala naxa baraka sa a xa fe ma a fanyi ra, a findi mange lɔnnixi banna ra. A naxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu, jama nu sɛrɛxɛe bama dennaxe. Kɔnɔ a mu bu, a naxa makuya fɔlɔ Ala xa sɛriye ra, a fa kuye batui masunbu Ala batui ra.

Mange Sulemani to gbilen Ala xa sɛriye fɔxɔ ra, Alatala naxa a xa tinxinyi masen, a fa Dawuda bɔnsɔe xuru fɔlɔ. A naxa a lu e xa e jɛrɛ kira jaaxi xɔn ma, kɔnɔ a naxa a masen e bɛ na kira jaaxi e xun tima dennaxe ra. Mange nde bara na fahaamu, a fa gbilen Alatala xa kira ma, kɔnɔ boore mu na mɛ, a xa fe fa raɗɗɗɔn gbaloe ma.

Mange Dawuda xa waxati Isirayilakae nu itaxunxi bɔnsɔe fu nun firin nan na, naxee fatanxi

Annabi Yaxuba xa di fu nun firinyi ra. Ala nu bara Annabi Yaxuba xili masara «Isirayila» ra, a Kanaan bɔxi fi e ma ke ra, e xili naxa fala «Isirayilakae.» Kɔnɔ Alatala to Dawuda bɔnsɔɛ naxankata e xa filankafuiɲa xa fe ra, a naxa bɔnsɔɛ fu ba e xa yaamari bun ma, bɔnsɔɛ firin gbansan naxa lu e yi ra.

Na bɔnsɔɛ firinyi findixi Yudaya nun Bunyamin bɔnsɔɛ nan na. Yudaya to xungbo boore be, e birin xili naxa sa «Yudaya.» Na bɔnsɔɛ fu naxan baxi Dawuda bɔnsɔɛ xa yaamari bun ma, e fan xili naxa sa na waxati «Isirayila.» Mangɛya firin nu na na temui, Yudaya nu na yirefanyi ma, Isirayila nu na koola ma.

Yudaya mangɛɛ kata ne e xa nɲama xa bira Ala xa seriye fɔxɔ ra. Kɔnɔ Isirayila mangɛɛ mu tin na ra, e fa kuyee ti e xa mixie be e xa na batu. Mangɛ Yerobowami naxa na wali kobi fɔlo Beteli nun Dana, a fa yensen bɔxi birin ma. Mangɛ Axabi naxa Samari findi Isirayila mangataa ra. E na birin naba ne alako nɲama naxa lu siga ra Darisalamu serɛɛɛ bade alo Alatala a yamarixi ki naxe.

Mangɛ Akabu xa waxati, Ala naxa namijɔnme nde rakeli naxan xili Annabi Eliya. A xa fe mu nu rafan mangɛ ma fefe ma, kɔnɔ Ala naxa a mali a xa kaabanakoe belebelee raba Isirayilakae ya ma, alako e xa gbilen Ala waxɔnfe ma. Na kui Alatala mu tin a xa nɲama rabolode hali e to nu birama yunubie fɔxɔ ra. A naxa fe birin naba alako e man xa tin lude a xa mangɛya bun ma, e fa a sago raba.

Ala xa fe raba ki nan na ki. A a xa jama jaxankatama alako e xa gbilen a ma. A hinnema e ra temui birin, hali e na kira jaaxi xɔn ma alako a rajɔnyi e xa kisi sɔtɔ. A na fe mɔoli fan nabama to mixie ra. Ala xa won mali na fahaamude. Amina.

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyenxi singe

Dawuda xa mangɛya rajɔnyi

¹ Mange Dawuda xa simaya nu bara a ikuya. Xinbeli nu na a fate i temui birin, hali dugie to nu felenma a ma a fanyi ra. ² Na kui, a xa mixie naxa a fala a bɛ, «Ginɛdimɛdi nde xa fen i bɛ, naxan mɛɛnima i ma, a nu fa a sa i fe ma alako xinbeli xa ba i ma.» ³ E naxa ginɛdimɛdi tofanyi nde fen Isirayila bɔxi ma, han e sa Abisaga Sunamika to. E naxa na xanin mange xɔn ma. ⁴ Na temɛdi nu tofan ki fanyi. A nu mɛɛni mange ma, a nu wali birin naba a bɛ. Kɔnɔ na kui mange mu a kolon gine ra.

⁵ Na temui Xagiti xa di Adoniya naxa a yetɛ ite folɔ, a nu fa a fala, «N tan nan findima Isirayila mange ra.» A naxa soe nun kuntigi mapɛrɛse tongo, a nun korogba tongo suuli. ⁶ A xa simaya kui, a baba Dawuda nu a luxi a yetɛ nan yi, a mu nu a falama a bɛ, «Yi lu, yi mu fan?» Adoniya fate nu tofan ki fanyi. Abisalomi xanbiratoe nan nu a ra.

⁷ A tan nun Seruya xa di Yowaba nun Abiyatari sɛrɛxɛdube naxa lan fe keren ma, e xa kafu a ma Adoniya xa mangɛya masɔtɔ. ⁸ Kɔnɔ Sadɔki

serexedube, Yehoyada xa di Benaya, Annabi Natan, Simeyi, Reyi, nun Dawuda xa soori senbema'e naxa tondi birade Adoniya foxo ra.

⁹ Adoniya naxa ningee nun yexee borogexie ba serexe ra Soxeleti fanye fe ma, dennaxe na En Rogeli seeti ma. A naxa a ngaxakerenyie, mange xa die, nun mange xa mixie birin xili. ¹⁰ Kono a mu Annabi Natan, Benaya, mange xa soori senbema'e, nun a xunya Sulemani tan xili.

¹¹ Natan naxa a fala Sulemani nga Batiseba be, «I mu a mexi a Xagiti xa di Adoniya bara findi mange ra, a fa li won marigi Dawuda mu fefe kolonxi na fe kui? ¹² Yakosi i naxan nabama, i i tuli mati n ma marasi ra, alako i xa i tan nun i xa di Sulemani nii ratanga. ¹³ I xa siga mange Dawuda yire, i a fala a be, «Mange n marigi, i mu laayidi tongo xe n tan i xa konyi gine be, fa a fala n ma di Sulemani fama mangeya sotode i joxoe ra, a doxo i xa kibanyi kui? Munfe ra Adoniya na findife mange ra yakosi?» ¹⁴ I nun mange woyenma temui naxe, n fan so temui nan na ki wo yire, n fa i xa woyenyi rakamali.»

¹⁵ Batiseba naxa so mange xa konkoe kui. Mange nu bara fori ki fanyi. Abisaga Sunamika nu na meenife a ma. ¹⁶ Batiseba naxa suyidi, a a magoro mange ya i. Mange naxa a maxorin, «Munse niyaxi?» ¹⁷ Batiseba naxa a yaabi, «N marigi, i bara i kali i Marigi Alatala xili ra, a falafe ra a n ma di nan findima mange ra i joxoe ra, a doxo i xa kibanyi kui. ¹⁸ Kono mange n marigi, yakosi Adoniya nan fa findife mange ra, a fa li i mu fefe kolon na kui. ¹⁹ A bara ninge nun

yeXeE turaxi gbege ba seXeE ra. A bara mange xa die birin xili, fo n ma di Sulemani, naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A bara Abiyatari seXeEdube nun Yowaba soori mange fan xili. ²⁰ Mange n marigi, Isirayila jama tuli matixi i tan nan na, alako i xa a masen naxan doxo ma i xa kibanyi kui i joxoe ra. ²¹ Xa na mu a ra, i na bele temui naxe i benbae fe ma, yi jama fama n tan nun n ma di Sulemani xa fe xun nakanade ne alo kaafirie.»

²² A woyen temui, Annabi Natan naxa mange xonyi li. ²³ Mixi nde naxa a raso mange xa konkoe kui, a a fala, «Annabi Natan bara fa.» Natan naxa a magoro boxi ma mange ya i. ²⁴ Na temui a naxa a masen mange be, «Mange n marigi, i tan nan a falaxi, «Adoniya nan findima mange ra n joxoe ra, a doxo n ma kibanyi kui?» ²⁵ N i maxorinxi ne na ma barima Adoniya jan bara ningee nun yeXeE borogexi gbege ba seXeE ra. A bara mange xa die birin, soori mangee, nun Abiyatari seXeEdube xili. E birin na e degefe yire keren, e a falama, «Kisi na mange Adoniya be!» ²⁶ Konoo, a mu n tan xilixi, n tan naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A mu Sadoki seXeEdube xilixi, a mu Yehoyada xa di Benaya xilixi, a mu i xa di Sulemani xilixi, naxan fan findixi i xa konyi ra. ²⁷ Na fe kelixi i tan na ma, mange n marigi? Munfe ra i mu a fala n tan i xa konyi fanyi be, mixi naxan fama doxode i xa kibanyi kui?»

²⁸ Mange Dawuda naxa a fala, «Wo Batiseba xili n be.» A to so mange yire, ²⁹ mange naxa a kali a be, «N bara n kali Alatala ra, naxan n

natangaxi n ma tɔɔrɛ birin kui, ³⁰ alo n nan n kali Alatala ra ki naxɛ a falafe ra, «I xa di Sulemani nan findima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra, a tan nan dɔxɔma n ma kibanyi kui,» to yati n fama nɛ na laayidi rakamalide.» ³¹ Batiseba naxa a magoro, a suyidi mangɛ ya i, a fa a fala «Mangɛ n marigi Dawuda xa kisi abadan!»

³² Mangɛ Dawuda naxa a fala a xa mixie bɛ e xa Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, nun Yehoyada xa di Benaya xili. Nee to fa mangɛ yire, ³³ a naxa a masen e bɛ, a naxɛ, «Wo xa n ma mixie tongo, wo xa n ma di Sulemani dɔxɔ n ma sofale fari, wo goro a ra Gixon. ³⁴ Menni, sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun Annabi Natan xa ture surusuru a xunyi ma, a tife ra Isirayila mangɛ ra. Wo na gɛ na rabade, wo xa feri fe, wo fa a fala wo xui itexi ra, «Kisi na mangɛ Sulemani bɛ!» ³⁵ Na temui wo birin xa gbilen, wo xa a dɔxɔ n ma kibanyi kui. A tan nan findima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra. N bara a ti Isirayila nun Yudaya mangɛ ra.»

³⁶ Yehoyada xa di Benaya naxa mangɛ yaabi, «N ma mangɛ, a xa raba na ki! A xa findi i Marigi Alatala sagoe ra! ³⁷ Alatala nu na n ma mangɛ bɛ ki naxɛ, a xa lu Sulemani fan bɛ na ki. Sulemani xa mangɛya xa gbo dangi n marigi mangɛ Dawuda gbe ra.»

³⁸ Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, Yehoyada xa di Benaya, Keretikae, nun Peletakae naxa Sulemani rate mangɛ Dawuda xa sofale fari, e siga a ra Gixon. ³⁹ Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ naxa so hɔrɔmɔlingira kui, a feri tongo ture sɛniyenxi nu na naxan kui. A naxa na ture surusuru Sulemani xunyi ma. Na temui e naxa sara fe,

ɲama birin naxa a fala e xui itexi ra, «Kisi na mangɛ Sulemani bɛ!» ⁴⁰ ɲama birin naxa bira a foxo ra ɲɛlexinyi kui. E nu xule fe, e nu e xui ite han boxi naxa sɛrɛn na xui ma.

⁴¹ Adoniya nun a xa ɲama to gɛ e dɛgɛde, e naxa na xui mɛ. Yowaba to na sara xui mɛ, a naxa a fala, «Sɔnxɔɛ mundun na taa kui na ki?» ⁴² Na temui yati, Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ xa di Yonatan naxa so. Adoniya naxa a xili, a naxɛ, «Mixi hagigɛ nan i ra, naxan faxi xibaaru fanyi ra.» ⁴³ Kɔnɔ Yonatan naxa Adoniya yaabi, «Won marigi mangɛ Dawuda bara Sulemani ti mangɛ ra. ⁴⁴ Mangɛ bara Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, Yehoyada xa di Benaya, Peletakae, nun Keretikae xɛɛ Sulemani matide mangɛ xa sofale fari. ⁴⁵ Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ nun Annabi Natan bara ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi ma Gixon, a xa findi mangɛ ra. E birin bara keli mɛnni sɛwɛ kui. Na ɲɛlexinyi bara din taa birin na. Wo na xui nan mɛfe yi ki. ⁴⁶ Sulemani ɲan bara a magoro mangɛ kibanyi kui. ⁴⁷ Mangɛ xa mixie birin bara fa won marigi mangɛ Dawuda yire, e xa duba a bɛ a falafe ra, «I Marigi Ala xa Sulemani xili ite dangi i tan na, a xa mangɛya xa gbo dangi i gbe ra!» Mangɛ naxa suyidi a xa sade ma. ⁴⁸ A naxa yi masenyi ti, a naxɛ, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan mixi nde dɔxɔxi n ma kibanyi kui n ya xɔri.»

⁴⁹ Adoniya xa mixie a naxee xili, nee birin naxa so sɛrɛnfe gaaxui ra. E naxa keli, kankan naxa siga a xɔnyi. ⁵⁰ Adoniya fan naxa gaaxu, a siga hɔrɔmɔlingira, a sɛrɛxɛbade ferie suxu. ⁵¹ Mixi nde naxa a fala Sulemani bɛ a Adoniya

to gaaxuxi Sulemani ya ra, a soxi horomolingira nan kui, a serexebade ferie suxu, a a fala, «Fo mangɛ Sulemani xa a kali n be to, a mu n tan a xa konyi faxama santidegema ra.» ⁵² Sulemani naxa yi yaabi fi, a naxe, «Xa a sa findi mixi fanyi nan na, sese mu a toma. Kɔnɔ xa a sa findi mixi kobi nan na, a faxama ne!» ⁵³ Na kui mangɛ Sulemani naxa mixie xee, e xa a ragoro serexebade fari. Adoniya naxa siga mangɛ yire, a suyidi a be. Sulemani naxa a fala a be, «Siga i xonyi.»

2

Dawuda xa jungui nun a laaxira temui

¹ Dawuda to a kolon a nu fa na saya kira nan xɔn, a naxa yi masenyi ti a xa di Sulemani be, a naxe, ² «N na saya kira nan xɔn ma yi ki alo ibunadama birin. I xa i senbe so, i xa ti gben. ³ I xa i joxo sa i Marigi Alatala xa yaamarie xɔn ma, i xa bira a xa kira foxo ra. I xa a xa seriye rabatu, i xa a xa yaamarie ratinme. I xa bira a xa lonni foxo ra, i xa a xui suxu alo a sebexi ki naxe Tawureta Munsa kui, alako fe birin xa sooneya i be i siga dede. ⁴ Na nan a toma, Alatala a xa masenyi rakamalima, a naxan masen n be a to a fala, «Xa i xa die fe birin nabama alako e xa e jere n ma kira xɔn e boje birin na, e nii birin na, Isirayila mangeya luma e yi ra abadan.»

⁵ «I a kolon Seruya xa di Yowaba naxan naba n na, i a kolon a naxan naba Isirayila soorie xa mangee, Abeneri, nun Amasa ra. A naxa e faxa bojesa waxati, a e wuli maso a xa beleti nun a xa sankirie ma. ⁶ Na kui i xa fere fen alako a naxa siga aligiyama bojesa kui. ⁷ I xa i joxo sa

Barasilayi Galadika xa die xɔn ma, alako e xa e dege i xa teebili ra, barima e na mooli nan naba n be n nu na n gife i taara Abisalomi ma temui naxe. ⁸ Fo i xa Gera xa di Simeyi Baxurimi xa fe fan mato, naxan fatanxi Bunyamin bɔnsɔe ra. A n danka ne a jaaxi ra, n nu sigafe Maxanayimi loxɔe naxe. N to gbilen, a naxa n nalan Yuruden xure biri. Menni n naxa n kali Alatala ra a n mu a faxama santidegema ra. ⁹ Yakosi i naxa dije a ma de. Xaxilima nan i ra, i a kolon a lanma i xa a rasiga aligiyama ki naxe.»

¹⁰ Na temui Dawuda naxa laaxira, a naxa bele a benbae fe ma a xa taa kui. ¹¹ A je tongo naani mangeya nan naba Isirayila xun ma. A naxa je solofere raba Xebiron, a je tongo saxan nun saxan naba Darisalamu. ¹² A xa di Sulemani naxa magoro a xa kibanyi kui, a xa mangeya naxa mabanban.

¹³ Xagiti xa di Adoniya naxa siga Sulemani nga Batiseba yire. Batiseba naxa a maxarin, «I faxi bɔnesa kui?» A naxa a yaabi, «Iyo, n faxi bɔnesa kui.» ¹⁴ Adoniya naxa a fala a be, «N wama woyen keren nan falafe i be.» Batiseba naxa a yaabi, «Na fala n be.» ¹⁵ Adoniya naxa yi masenyi ti a be, «I a kolon a nu lanma n tan nan xa findi mange ra. Isirayila birin ya nu rafindixi n tan nan ma n xa findi mange ra. Kɔnɔ Alatala naxa a niya mangeya xa so n xunya yi ra. ¹⁶ Yakosi, n wama fe keren gbansan nan xɔn ma i yi, i naxa tondi n be.» Batiseba naxe, «Na fala n be.» ¹⁷ Adoniya naxa a fala, «Yandi, i xa a fala mange Sulemani be a xa Abisaga Sunamika fi n ma gine ra. A mu tondima i be.» ¹⁸ Batiseba naxa

a yaabi, «Awa, n woyenma mange be i xa fe ra.»

¹⁹ Batischeba naxa siga mange Sulemani yire, a xa sa Adoniya xa fe fala a be. Mange to a nga to, a naxa keli a xa kibanyi, a siga a ralande. A naxa a igoro a nga be, a kibanyi gbete maxili. Sulemani nga naxa a magoro a yirefanyi ma. ²⁰ Na temui a nga naxa a fala a be, «N wama fe nde nan xon. I naxa tondi n be.» Mange naxa a yaabi, «Nga, i xa na fala n be, n mu tondima i be.» ²¹ A nga naxa a fala a be, «I xa Abisaga Sunamika fi gine ra i taara Adoniya ma.» ²² Mange Sulemani naxa a nga yaabi, «Munfe ra i Abisaga maxorinma Adoniya be? Na luxi alo i wama n ma mangeya nan sofe a yi ra, a to findixi n taara ra. I xa a so Abiyatari serexedube nun Seruya xa di Yowaba fan yi ra.»

²³ Na kui mange Sulemani naxa a kali Alatala ra, a naxe, «Ala xa n xun nakana xa Adoniya mu faxama a xa woyenyi xa fe ra! ²⁴ Yakosi, n bara n kali Alatala xili ra, naxan n dɔxɔxi n baba Dawuda xa mange kibanyi kui, to yati Adoniya faxama ne. N bara n kali Alatala ra naxan n ma fe birin sooneyama, naxan bɔnsɔe fima n ma.» ²⁵ Mange Sulemani naxa Yehoyada xa di Benaya yamari, a xa sa Adoniya faxa. A raba na ki ne.

²⁶ Na dangi xanbi, mange naxa a fala Abiyatari serexedube be, «Siga i xonyi Anatoti boxi ma. A lan i xa faxa, kɔnɔ n bara dije barima i Ala xa saate kankira xanin ne n Baba Dawuda ya i, i man tɔɔrɔ ne n baba xa tɔɔre.» ²⁷ Sulemani Abiyatari keri na ki ne. Na kui Alatala xa masenyi naxa kamali, Ala naxan masen Eli bɔnsɔe xa fe ra Silo.

²⁸ Yowaba nu bara Adoniya mali mangɛ matandide, kɔnɔ a mu nu na Abisalomi tan xa mangɛ matandife kui. Na kui, a to fe mɛ Sulemani naxan naba, a naxa a gi, a siga hɔrɔmɔlingira kui, a sa sɛrɛxɛbade ferie suxu. ²⁹ Mixie to a fala mangɛ Sulemani bɛ, a Yowaba bara a gi a siga hɔrɔmɔlingira kui sɛrɛxɛbade yire, mangɛ Sulemani naxa Yehoyada xa di Bɛnaya yamari, «Sa a faxa!» ³⁰ Bɛnaya naxa siga Alatala xa hɔrɔmɔlingira, a a fala a bɛ, «Mangɛ naxɛ i xa mini.» A naxa a yaabi, «N tondi! N xa faxa be!» Bɛnaya naxa sa Yowaba xa wɔyɛnyi dentɛgɛ mangɛ bɛ. ³¹ Mangɛ naxa a fala Bɛnaya bɛ, «I xa a raba alɔ a a falaxi ki naxɛ. I na a faxa, a ragata. Na kui i fama n tan nun n ma denbaya ratangade Yowaba xa wuli raminixi fufafui ma. ³² Alatala fama na yunubi sare ragbilende a tan nan ma, barima a mixi firin faxa nɛ naxee nu tinxin a tan bɛ, naxee xa fe binyɛ nu dangi a tan gbe ra. N baba Dawuda mu nu a kolon a Neri xa di Abeneri nun Yeteri xa di Amasa, Isirayila sɔorie xa mangɛe faxa Yowaba xa santidɛgɛma nan saabui ra. ³³ E wuli sare dɔxɔma Yowaba nun a bɔnsɔɛ nan xun ma abadan, kɔnɔ Alatala xa hinne nan luma Dawuda, a bɔnsɔɛɛ, a xa denbaya nun a xa mangɛya ma.» ³⁴ Yehoyada xa Bɛnaya naxa siga, a sa Yowaba faxa, a a ragata a xɔnyi gbengberenyi ma.

³⁵ Mangɛ naxa Yehoyada xa di Bɛnaya findi sɔorie xa mangɛ ra. A naxa Sadoki sɛrɛxɛdubɛ ti Abiyatari nɔxɔɛ ra.

³⁶ Mangɛ naxa xɛɛra ti Simeyi ma, a a fala a bɛ, «Banxi nde ti Darisalamu, i luma dennaxɛ. I

naxa mini taa kui de. ³⁷ I na Sediron xure igiri loxoe naxe minife ra taa kui, i faxama na loxoe yati ne.» ³⁸ Simeyi naxa mange yaabi, a naxe, «Awa yire, i tan n marigi naxan falaxi, n na nan nabama.» Simeyi naxa bu Darisalamu ki fanyi, ³⁹ konɔ ɲe saxan to dangi, a xa konyi firin naxa e gi e siga Maaka xa di Akisi xonyi, Gati mange. Mixi ndee to a fala a be, «I xa konyi firin na Gati,» ⁴⁰ a naxa te a xa sofale fari, a siga a xa konyie foxo ra Gati, Akisi xonyi. A to e masoto, a naxa e ragbilen.

⁴¹ Mixi nde naxa sa na fala mange be, a Simeyi mini ne Darisalamu, a siga Gati, a man gbilen. ⁴² Mange naxa Simeyi xili, a a fala a be, «N mu n kali Alatala ra xe i ya xori, fa a fala, «Xa i mini Darisalamu taa kui, n i faxama ne na loxoe yati?» I mu a fala xe n be a i n xui suxuma ne a fanyi ra? ⁴³ Munfe ra i mu tin na laayidi rakamalide i naxan tongo Alatala be? Munfe ra i mu n ma yaamari suxu?» ⁴⁴ Mange naxa a fala Simeyi be, «I a kolon i fe ɲaaxi naxan birin naba n baba ra, mange Dawuda, Alatala fama na sare ragbilende i ma, ⁴⁵ konɔ a bara barake sa mange Sulemani ma. Dawuda xa mangeya mabanbanxi a fanyi ra Alatala ya i.» ⁴⁶ Na temui mange naxa Yehoyada xa di Benaya yamari a xa Simeyi faxa. A naxa na raba. Sulemani xa mangeya mabanban na ki ne.

3

Sulemani xa xaxilimaya
(Yudaya Mang'ee II 1:2-13)

¹ Sulemani naxa lanyi xiri a tan nun Misira mangɛ firawuna tagi futi ra, a na xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa na ginɛ yigiya «Dawuda xa Taa» kui, barima a mu nu gexi a xa mangɛ banxi, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, nun Darisalamu tɛtɛ tide. ² Nama nu sɛrɛɛ bama geyae nan fari, barima Alatala xa banxi mu nu tixi sinden. ³ Sulemani nu Alatala xanuma, a man nu birama a baba Dawuda xa yaamarie fɔxɔ ra, kɔnɔ a fan nu sɛrɛɛ nun surayi bama geyae nan fari alɔ booree.

⁴ Mangɛ naxa siga Gabayon sɛrɛɛ bade, barima na geya tide nu gbo. Sulemani naxa sɛrɛɛ gan daaxi wulu keren ba menni na sɛrɛɛbade fari. ⁵ Alatala naxa mini Sulemani ma xiye kui Gabayon kɔɛ ra. Ala naxa a fala a bɛ, «I wama fe naxan yo xɔn, a fala n bɛ n xa a fi i ma.» ⁶ Sulemani naxa a yaabi, a naxɛ, «I bara hinnenteya belebele raba i xa konyi n baba Dawuda bɛ, barima a a jɛrɛ nɛ i ya i nɔndi ra, tinxinyi ra, nun janige fiixɛ ra. I bara hinne a ra, i di fi a ma, naxan magoroxi a xa kibanyi kui. Na nan a niyaxi n bɛ to. ⁷ Yakɔsi, n Marigi Alatala, i tan nan n magoroxi mangɛ kibanyi kui n baba Dawuda jɔxɔɛ ra. N luxi alɔ dimedi yi mangɛya kui. ⁸ N na i xa jama sugandixi tagi, naxan wuya han e kɔnti mu nɔma kɔntide. ⁹ Xaxilimaya fi n ma, alako n xa nɔ jama rapɛrɛde a fanyi ra, n xa nɔ fe fanyi nun fe jaaxi tagi rasade. Xa na mu, nde fata yi jama rapɛrɛde?»

¹⁰ Sulemani xa maxandi naxa rafan Marigi ma.

¹¹ Na kui, Ala naxa a masen Sulemani bɛ, «I to waxi xaxilimaya nan xɔn yi jama rapɛrɛfe ra, i

mu simaya xonkuye xa maxorinxi, i mu bannaya xa maxorinxi, i mu i yaxuie faxafe xa maxorinxi, ¹² n bara i xa maxandi suxu. N xaxilimaya fanyi fima ne i ma, naxan maniye mu toxi sinden, a man mu toma temuie ma naxee sa fama. ¹³ N bannaya nun binye fima ne i ma, naxee maniye mu toma mange gbetee yi i xa waxati, hali i to mu e maxorinxi. ¹⁴ Xa i bira n ma kira foxo ra, i n ma seriyee nun n ma yaamari ratinme, alo i baba Dawuda a raba ki naxe, n i xa simaya ikuyama ne.»

¹⁵ Na temui Sulemani naxa xunu na xiye ma. A naxa gbilen Darisalamu Alatala xa saate kankira yire. A naxa serexee gan daaxie nun xanunteya serexee ba, a fa na don a tan nun a xa mixie birin na.

¹⁶ Langoe gine firin naxa siga mange yire kiiti fenge ra a yi. ¹⁷ Na gine nde naxa a fala a be, a naxe, «N marigi i xa i haake to n be. N nun yi gine, muxu birin nan na banxi keren kui. N naxa di bari a ya xori. ¹⁸ Xi saxan to dangi, a fan naxa di bari. Muxu doro nan tun nu a ra, mixi gbete yo mu nu na banxi kui fo muxu firin peti. ¹⁹ Koe nde kui, yi gine naxa a sa a xa di fari, a xa di naxa faxa. ²⁰ A to na to, a naxa n ma di tongo n seeti ma, a fa a xa di faxaxi sa n tan fe ma. N nu xife, n mu nu na sese kolon. ²¹ Geesege n to keli n xa xipe fi n ma di ma, n naxa a to na di bara faxa. Kono n to a igbe fa a fanyi ra, n naxa a to n ma di mu a ra, n naxan barixi.»

²² Boore gine naxa woyenyi tongo, a a fala, «A mu na na ki xe. N ma di nan baloxi, i tan nan xa di faxaxi.» Gine singe naxa boore matandi

a falafe ra, «I wule! N ma di xa mu faxaxi, n gbe nan baloxi.» E nu wɔyɛnma na ki nɛ mangɛ ya xɔri. ²³ Na kui mangɛ naxa yi masenyi ti e bɛ, «Nde naxɛ, «N ma di nan baloxi, i gbe nan faxaxi.» Boore naxɛ, «I wule. N gbe nan baloxi, i gbe nan faxaxi.»»

²⁴ Na wɔyɛnyi dangi xanbi, mangɛ naxa mixie yamari, «Wo fa santidɛgɛma ra n bɛ ba.» E to fa na santidɛgɛma ra a xɔn ma, ²⁵ a naxa a fala e bɛ, «Wo yi diyɔrɛ baloxi ibolon a tagi, wo sɛɛti nde so yi ginɛ yi ra, wo boore sɛɛti so na boore ginɛ yi ra.»

²⁶ Na tɛmɔi ginɛ naxan xa di baloxi, na bɔɛ naxa a xaba a xa di xa fe xanunteya xafe ra, han a a fala mangɛ bɛ, «Yandi, n bara i maxandi n marigi, wo di baloxi so a yi ra, wo naxa yi di faxa.» Kɔnɔ boore ginɛ tan naxa a fala, «Yi di naxa lu n yi ra, a naxa lu i fan yi ra. Wo a ibolon!»

²⁷ Mangɛ to na mɛ, a naxa a masen, «Wo naxa diyɔrɛ faxa. Wo xa yi di baloxi so na ginɛ singe yi ra, a nga nan na ki.»

²⁸ Isirayila pama to mangɛ xa kiiti mɛ, e naxa gaaxu a ya ra, barima e nu bara a kolon Ala xaxili nan na a bɔɛ ma mangɛya rapɛrɛfe ra tinxinyi kui.

4

Sulemani xa kuntigi xungbee

¹ Mangɛ Sulemani nu Isirayila bɔxi birin yamarima. ² A xa kuntigi xungbee nan yi ki:
Sadɔki xa di Asaraya, naxan findi sɛrɛxɛdubɛ ra.

³ Sifa xa di Elixorefa nun Ahiya, naxee findi sebelitie ra.

Axiludu xa di Yehosafati, naxan findi kɛɛdi ragatɛ ra.

⁴ Yehoyada xa di Benaya, naxan findi soorie xa mangɛ ra.

Sadoki nun Abiyatari, naxee findi sɛrɛxɛdubɛɛ ra.

⁵ Natan xa di Asariyahu, naxan findi gominae xa mangɛ ra.

Natan xa di Sabadi, naxan findi mangɛ xa sɛrɛxɛdubɛ ra.

⁶ Ahisari, naxan findi mangɛ xa banxi walikɛɛ xunyi ra.

Abeda xa di Adonirami, naxan findi konyie xunyi ra.

⁷ Mangɛ Sulemani nu bara gomina fu nun firin ti Isirayila bɔxi xun ma. Kike yo kike jɛ kui, gomina keren nu fama baloe ra mangɛ nun a xa denbaya bɛ. ⁸ E xilie nan ya:

Xuru xa di, naxan nu gomina ra Efirami bɔnsɔɛ xa geya bɔxi xun ma.

⁹ Dekeri xa di, naxan nu gomina ra Makasa, Saalabimi, Beti Semesi, Elon, nun Beti Hanan taaɛ xun ma.

¹⁰ Xeseda xa di, naxan nu gomina ra Arubotu, Soko, nun Xeferi bɔxi xun ma.

¹¹ Abinadabo xa di, naxan nu gomina ra Dɔrɔ bɔxi xun ma,

naxan mangɛ Sulemani xa di gine Tafati dɔxɔ.

¹² Axiludu xa di Bana, naxan nu gomina ra Taanaki, Megido, nun Beti Saan xun ma, dennaxɛ na Saratan sɛɛti ma.

A tan nan nu gomina ra Yisireeli fan xun ma,
kelife Beti Saan han Abeli Mexola, han
Yokineyami xanbi ra.

13 Geberi xa di, naxan nu gomina ra Ramoti,
Galadi bɔxi ma.

A tan nan nu gomina ra Manasi xa di Yayiri xa
taae xun ma, Galadi bɔxi ma.

A tan nan nu gomina ra na bɔxi xun ma, kelife
Aragobo han Basan,
taa xungbe makantaxi tongo senni nu na
dennaxe.

14 Ido xa di Axinadabo nan nu gomina ra Max-
anayimi xun ma.

15 Aximaasi nan nu gomina ra Nafatali bɔxi xun
ma,
naxan mange Sulemani xa di ginɛ Basamati
dɔxɔ.

16 Xusayi xa di Bana nan nu gomina ra Aseri nun
Beyaloti xun ma.

17 Paruwa xa di Yehosafati nan nu gomina ra
Isakari bɔxi xun ma.

18 Ela xa di Simeyi nan nu gomina ra Bunyamin
bɔxi xun ma.

19 Uri xa di Geberi nan nu gomina ra Galadi bɔxi
xun ma,

a Amorikae xa mange Sixɔn xa bɔxi,
nun Basankae xa mange Ogo xa bɔxi.

Geberi keren nan nu na bɔxi birin gomina ra.

20 Yudayakae nun Isirayilakae nu wuya aɔ baa
de ra meyenyi. E nu e dɛgema, e nu e minma
sɛɛwe kui.

5

Sulemani xa mangɛya
(Yudaya Mangɛɛ II 2:1-16)

¹ Mangɛ Sulemani nu bɔxi birin yamarima, kelife Efirati xure ma, han Filisita bɔxi, han Misira naaninyi ra. Na mixi birin nu duuti fima mangɛ Sulemani ma a xa simaya birin kui.

² Mangɛ Sulemani nun a xa mixie baloe findi yi nan na lɔxɔɛ keren kui: farin fuɲi daaxi busali kɛmɛ tongo saxan, ɲɔɛraba busali kɛmɛ firin tongo naani, ³ ninge bɔrɔgɛxi fu, ninge demadon daaxi mɔxɔɲɛn, xuruse lanma kɛmɛ, bolee, xelie, burunyi sie, nun xɔni bɔrɔgɛxie.

⁴ Mangɛ Sulemani nan nu bɔxi birin yamarima naxee nu na Efirati xure yirefanyi ma, kelife Tifisa han Gasa. Na bɔxi mangɛɛ nun e xa mixie nu sabatixi bɔɲɛsa nan kui. ⁵ Yudayakae nun Isirayilakae birin, kelife Dana han Beriseeba, nu sabatixi bɔɲɛsa nan kui e xa wɛni bilie nun e xa xɔɛ bilie tagi Sulemani xa mangɛya bun ma.

⁶ Soe gɔɔɛ wulu tongo naani nu na Sulemani yi ra, naxee nu a xa soori ragisee bɛndunma. Soe ragi mixi wulu fu nun firin nan nu na Sulemani yi ra. ⁷ Sulemani xa gomina fu nun firinyie nu fama baloe ra a bɛ nun a xa mixie bɛ. Kike yo kike gomina nde nu fama mangɛ hayi birin na. ⁸ E nu fama mengi nun sɛxɛ ra soe birin bɛ gɔɔɛɛ kui.

⁹ Ala xaxilimaya, lɔnni, nun fahaamui gbegebe nan so Sulemani yi ra. E nu gbo alɔ baa dɛ ra meyenyi. ¹⁰ Sulemani xa xaxilimaya nu dangi fugerakae nun Misirakae xa xaxilimaya birin na.

¹¹ A xa xaxilimaya nu dangi mixi birin na, hali Etani Esiraka, Maxolo xa die Heman, Kalikoli, nun Darada. A xili naxa din boxi birin na naxee nu Isirayila rabilinyi. ¹² A taali wulu saxan nan fala, a nun beeti wulu keren nun suuli. ¹³ A wuri gbegee xa fe fala, a folofe Liban wuri xungbe ma naxan xili sediri, a sa hisopi sansi xunxuri li naxan bulama banxi xale ma. A subee, xonie, bubusee, nun yexee fan xa fe fala. ¹⁴ Dunija mang'ee nu luma mixie xee ra e xa fa mang'e Sulemani xa lonni nun xaxilimaya rame.

¹⁵ Tire mang'e Xirami naxa kuntigie xee mang'e Sulemani xon, barima a nu bara a me a a tan nan tixi mang'e ra a baba joxoe ra. Xirami nu bara Sulemani baba Dawuda xanu kabi a rakuya. ¹⁶ Sulemani naxa Xirami yaabi, ¹⁷ «I nu n baba Dawuda kolon, a mu no banxi tide a Marigi Alatala be gere xa fe ra, naxan nu na a yire birin han Alatala naxa a yaxuie sa a sanyi bun ma. ¹⁸ Yakosi Alatala bara a ragiri n xa lu bojesa kui. Gere nun fe xone bara jon. ¹⁹ Na kui n bara a janige n xa banxi ti n Marigi Alatala be alo a a yitaxi ki naxe n baba Dawuda be. A naxa a masen a be, «I xa di, n naxan doxoma i xa kibanyi kui i joxoe ra, na nan fama banxi tide n be.» ²⁰ I naxan nabama, i xa yaamari fi Liban sediri wuyaxie xa xaba n be. N ma walik'ee kafuma ne i xa walik'ee ma. N e xa wali sare fima ne alo i wama a xon ki naxe. Mixi yo mu na naxan fata wuri xabade alo Sidonkae.»

²¹ Mang'e Xirami to Sulemani xa woyenyi me, a naxa seewa ki fanyi ra, a fa a fala, «Alatala tantu. A bara di xaxilima fi Dawuda ma naxan

nɔma yi ɲama xungbe raɲɛɛde.» ²² Xirami naxa Sulemani yaabi, a naxɛ, «N bara i xa masenyi mɛ. N i waxɔnfe birin nabama nɛ, sɛdiri wurie nun sipirɛ wurie xa fe ra. ²³ N ma walikɛɛ wurie ragoroma nɛ kelife Liban han baa dɛ ra. N e xirima e boore ra, alako n xa e raɲɛɛ baa fari han i wama dennaxɛ xɔn. Mɛnni n e rafulunma, i fa e xanin. N tan wama naxan xɔn na wali sare ra, i xa baloe fi n tan nun n ma mixie ma.»

²⁴ Mange Xirami naxa sɛdiri wuri nun sipirɛ wuri birin so mange Sulemani yi ra, a nu wama naxan xɔn. ²⁵ Nɛ yo ɲɛ, mange Sulemani nu farin busali wulu tongo solomasaxan nun ture fifa mɔxɔɲɛn fima nɛ Xirami ma a xa banxi baloe xa fe ra. ²⁶ Alatala xaxilimaya fi nɛ Sulemani ma alo a a fala a bɛ ki naxɛ. Defanyi naxa lu Xirami nun Sulemani tagi, e fa saate xiri e boore bɛ.

²⁷ Mange Sulemani naxa Isirayilaka wulu tongo saxan yamari e xa wali a bɛ. ²⁸ Kike yo kike, a naxa mixi wulu fu rasiga Liban bɔxi ma, e xa wali kike keren mɛnni, e fa kike firin naba e xɔnyi. Adonirami nan nu na na fe xunyi ra. ²⁹ Mixi wulu tongo solofere nan nu kote maxaninma, mixi wulu tongo solomasaxan nan nu gɛmɛ masolima mange Sulemani bɛ geyae kɔn na Liban. ³⁰ Sulemani xa gominæ nu bara mixi wulu saxan kɛmɛ saxan sugandi naxee nu wali xun matoma a ra. ³¹ Mange nu bara yaamari fi, a walikɛɛ xa gɛmɛ xungbe tofanyie masoli naxee findima Ala xa banxi sanbunyi ra. ³² Sulemani nun Xirami xa banxitie nun Gebalakæ naxa gɛmɛ masoli.

Wurie nun gem'ee yailan na ki ne Ala xa banxi xa fe ra.

6

Alatala xa h'oromobanxi tife

¹ Ne kem'e naani je tongo solomasaxan to dangi kelif'e Isirayila mini Misira boxi ra temui naxe, mang'e Sulemani naxa Alatala xa h'oromobanxi ti folo Siwi kike kui. Na je findixi a xa mang'eya je naani nde nan na Isirayila boxi xun ma. ² Sulemani Ala xa banxi ti yi maniye xasabi nan na: A kuye j'ongon ya tongo senni, a gboe j'ongon ya m'ox'onen, a ite j'ongon ya tongo saxan. ³ A yatagi buntunyi xa kuye nu lanxi j'ongon ya m'ox'onen nan ma, alo banxi xa kuye na ki naxe. A gboe fan findi j'ongon ya m'ox'onen nan na.

⁴ A wunderie nu yailanxi banxi xale nan kui, wurie fan nu yailanxi e fari. ⁵ A naxa konkoe fatu h'oromobanxi xale rabilinyi. ⁶ Konkoe singee xa gboe nu lanxi j'ongon ya suuli nan ma. Nee fari konkoe gbete'e naxa d'oxo naxee xa gboe nu lanxi j'ongon ya senni ma. Nee fan fari konkoe gbete'e naxa d'oxo naxee xa gboe nu lanxi j'ongon ya solofere ma. H'oromobanxi xale xa marabinye nu raxurunxi a fuge biri ra, alako konkoe'e masa wurie mu soma banxi xale kui ki naxe. ⁷ E to nu h'oromobanxi tima, e nu gem'ee rawalima naxee jan nu bara masoli geya yire e tongoxi dennaxe. Na ki walise yo xui mu nu mema h'oromobanxi yire, alo derema, bera, xa na mu a ra walise gbete naxan yailanxi wure ra. ⁸ Naade nde nu na banxi yirefanyi ma naxan minima konkoe'e yire ma.

Tede same daaxi nde nu yailanxi banxi kui ma, naxan nu konkoee kui masotoma kooɛ ra. ⁹ E to gɛ banxi tide, Sulemani naxa a raxunma sɛdiri wurie ra. ¹⁰ Konkoe naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi sɛɛtie ma, e ite ɲɔngɔn ya suuli. Na birin nu xirixi banxi ma sɛdiri wurie ra.

¹¹ Alatala naxa a masen mangɛ Sulemani bɛ, a naxɛ, ¹² «N xa a fala i bɛ yi banxi tife xa fe ra, xa i sa i ɲɛɛ n ma kira xɔn ma, xa i sa n ma sɛriye rabatu, xa i sa n ma yaamarie suxu, n nan n ma laayidi rakamalima nɛ i bɛ, n naxan fala i baba Dawuda bɛ. ¹³ Na kui n luma nɛ n ma ɲama tagi, n mu i bɛɲinma abadan.»

¹⁴ Sulemani naxa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti, a wali rapɔn. ¹⁵ A naxa sɛdiri wuri xebenyie mafatu banxi xalɛɛ ma a kui, kelife a xalɛ fɔlɛ ma han banxi xunyi ra. A naxa sipire wuri xebenyie mafatu banxi gbaata ma. ¹⁶ A naxa sɛdiri wuri xebenyie mafatu konkoe ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn daaxi ma banxi kui duxui ra, kelife a gbaata ma han fuge. Na nu findixi Yire Seniyenxi Fisamante nan na. ¹⁷ Banxi palaa dɔnxɔɛ naxan nu na na yatagi, nu kuya ɲɔngɔn ya tongo naani. Na nu findixi Yire Seniyenxi nan na. ¹⁸ Sɛdiri wuri xebenyie naxee nu fatuxi banxi xalɛɛ ma palaa ma, sansi bogie nun sansi fugee fan nu masolixi e ma. Na ki, gɛmɛ mu nu toma banxi kui ma fefe ma.

¹⁹ Sulemani naxa Yire Seniyenxi Fisamante yailan hɔrɔmɔbanxi kui, Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔma dennaxɛ. ²⁰ Na yire kuya ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a igbo ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a ite ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn. Xɛɛma nu masoxi

na konkoe xalee birin ma, a nun serexebade ma naxan yailanxi sediri wuri ra. ²¹ Mang'ee Sulemani naxa xee ma maso na Yire Seniyenxi Fisamante xalee ma. A naxa yolonxoniyi xunxuri xee ma daaxie gbaku naa sode de ra. ²² Ba na ra, a nu bara xee ma maso na horemobanxi xalee birin ma, a nun serexebade ma naxan nu na naa.

²³ A naxa maleke firin misaali masoli wulai oliwi wuri ra. E ite jongon ya fu. ²⁴ Maleke singe gabutenyi keren xa kuye jongon ya suuli, a gabutenyi firin nde fan xa kuye jongon ya suuli, naxan lanma jongon fu ma kelife a koola ma han a yirefanyi ma. ²⁵ Boore maleke fan gbee lanxi jongon ya fu nan ma. E firinyi nu yailanxi kepa keren nan na. ²⁶ E firinyi ite jongon ya fu. ²⁷ Sulemani naxa na malekee ti Yire Seniyenxi Fisamante tagi, alako malekee gabutenyie xa banxi xalee li, e fan xa e boore li banxi tagi. ²⁸ Sulemani naxa xee ma maso na maleke firinyie birin ma.

²⁹ A naxa yaamari fi, a e xa malekee, tugi bilie, nun wuri fuge tofanyi misaalie masoli banxi xalee ma, naxee nu na Yire Seniyenxi Fisamante nun Yire Seniyenxi kui. ³⁰ A naxa xee ma maso banxi gbaata ma na yire firinyie kui. ³¹ A naxa horemobanxi xa naadee yailan wulai oliwi wuri ra. A e gbaku oliwi wuri xebenyie ra naxee xa marabinye mu nu banxi xalee gbe lima, fo doko naani. ³² Na naadee firinyie nu yailanxi wulai oliwi wuri nan na. Maleke, tugi bili, nun wuri fuge tofanyie misaalie nu masolixi na naadee ma. Xee ma nu masolixi na naadee nun na misaalie ma ³³ A naxa na mooli raba naadee ma naxee nu

na Yire Seniyenxi ma. E yailanxi oliwi wuri ra, e gbakuxi wuri xebeɗyie ra naxee mu nu banxi xale xa marabinye lima fo dɔxɔ saxan. ³⁴ Naade firinyi gbetɛ nu yailanxi sipire wuri ra. ³⁵ A naxa yaamari fi e xa malekɛe, tugie, nun sansi fuge tofanyi misaalie masoli e ma. Na dangi xanbi a naxa xɛema maso naade nun na misaalie ma.

³⁶ A naxa buntunyi yailan gɛmɛ masolixie ra, naxee nu dɔxɔxi safe saxan na, a nun sediri wuri safe keren na.

³⁷ Alatala xa banxi dɔxɔ fɔlɔ Siwi kike nan na, Sulemani xa mangɛya jɛ naani nde. ³⁸ A naxa jɔn Bulu kike ra, kike solomasaxan nde, Sulemani xa mangɛya jɛ fu nun keren nde. Na banxi birin ti jɛ solofere nan bun ma, a fa lu alo Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ.

7

Mangɛ banxi tife

¹ Sulemani bu ne jɛ fu nun saxan a yetɛ xa banxie tife ra. ² A banxi naxan singe ti a a xili sa ne «Liban fɔtɔnyi banxi.» A nu kuya jɔngɔn ya kɛmɛ, a igbo jɔngɔn ya tongo suuli, a ite jɔngɔn ya tongo saxan. A xunyi wurie nu dɔxɔxi kinki safe naani naxee xun, nee nu yailanxi sediri wuri nan na. ³ Na kinkie fari nu makotoxi sediri xebeɗyie tongo naani nun suuli nan na a safe ki ma, fu nun suuli safe keren. ⁴ Banxi sɛɛtie ma, wunderi safe saxan nu na e ma, e ya rafindixi e boore ma. ⁵ Naade saxan fan nu na wunderie ya tagi. ⁶ Buntunyi nu na naxan xa kuye jɔngɔn ya tongo suuli lima, a igboe jɔngɔn ya tongo saxan. ⁷ Banxi pala naxan fan nu yailanxi sediri wuri

ra keli a gbata ma han fuge, nan nu findixi a xa kiiti sade ra.

⁸ A banxi gbete ti ne na xanbi ra a nu luma dennaxe. A a yailan alo boore. Na xanbi ra, a naxa banxi gbete ti Firawuna xa di gine be a naxan doxo. ⁹ Nee birin ti geme masolixie nan na naxee xabaxi sera ra a kui nun a fari, kelife a bunyi ma han fuge. ¹⁰ Banxi sanbunyi doxo geme tofanyi xungbee nan na, naxee xabaxi jongoŋ ya fu xa na mu a ra jongoŋ ya solomasaxan ma. ¹¹ A fuge ra, sediri wuri nun geme tofanyie nu na naxee xabaxi a fanyi ra. ¹² Na tete xungbe nu yailanxi geme xabaxi safe saxan na, sediri wuri fan nu saxi na fari, alo Alatala xa banxi nun a gbutunyi.

¹³ Mangɛ Sulemani naxa mixi nde fen Tire, naxan xili Xirami. ¹⁴ Kaape gine nde xa di nan nu a ra fatanfe Nafatali bonsɔe ra. Tireka nan nu a Baba ra, naxan nu wure gbeeli rawalima. A lonnixi, a xaxili fan, a fata wure gbeeli rawalide a mooli birin na. A siga ne mangɛ Sulemani yire, a na wali mooli raba.

¹⁵ A kinki firin xabu wure gbeeli ra, naxee ite jongoŋ ya fu nun solomasaxan, naxee xa radigilinyi lanxi jongoŋ ya fu nun firin ma. ¹⁶ A xunyi firin xabu na kinki firinyie be, naxee ite jongoŋ ya suuli. ¹⁷ A se raxunmase fu nun naani xabu na xunyi firinyie be, xunyi keren solofere. ¹⁸ A mangoe bogi maniyee yailan safe firin na na se raxunmase radoxoxi firinyie ma. ¹⁹ A fuge maniyee masoli na kinki xunyi firinyie ma naxee nu na buntunyi ra. E ite jongoŋ ya naani. ²⁰ A mangoe bogi maniyee keme firin masoli na kinki

xunyi firinyie ma. ²¹ A na kinkie ti buntunyi ya tagi. Naxan nu na a yirefanyi ma, a xili naxa sa Yakin, naxan nu na a koola ma, na xili naxa sa Boosu. ²² Na kinkie konde ra, fugee nu masolixi mennie ma.

²³ A naxa ye sase xungbe digilinxi yailan yoxui ra. A de igboe jɔngɔn ya fu, a ite jɔngɔn ya suuli, a xa radigilinyi jɔngɔn ya tongo saxan. ²⁴ Na ye sase de rabilinyi bunyi, ninge maniyɛ nu masolixi a ma e radoxoxi e boore ra a rabilinyi birin ma. Ninge fu na jɔngɔn ya keren ma, suuli a fari, suuli a bun. Ninge ye yo, ye sase yo, na birin yailanxi kerenyi nan na.

²⁵ Na ye sase nu doxoxi ninge maniyɛ gbete fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi koola biri, saxan ya rafindixi sogegorode biri, saxan ya rafindixi yirefanyi biri, saxan ya rafindixi sogetede biri. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu doxoxi na ninge fari, e ya rafindixi tande ma. ²⁶ Na ye sase xa marabinye nu findixi suxu keren nan na. A de kiri masolixi maniyɛ sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa kemɛ solofere fifa tongo suuli nu noma sade a kui.

²⁷ A naxa e sanbunyi fu yailan. E birin nu kuya jɔngɔn ya naani, e igbo jɔngɔn ya naani, a ite jɔngɔn ya saxan. ²⁸ E na sanbunyi rafala ki naxɛ, wure ralenfetɛnxie nu na wure gbete naani tagi. ²⁹ Yetɛ misaalie, ninge misaalie, nun maleke misaalie nu yailanxi na wure ralenfetɛnxie ma, a nun pirinti gbete. ³⁰ Wure digilinxi naani nu na sanbunyi keren keren ma be a ti se ra, naxee nu xirixi e boore ra wure gbeeli firin na. Wure nde nu na na tuxui naanie ma ye sase bun

ma. Na birin nu yailanxi tɛmɛi kerɛnyi nan na. ³¹ Se digilinxi nde nu na ye sase nu dɔxɔxi naxan kui. Na ite jɔngɔn ya kerɛn sanbunyi bɛ, a igbo jɔngɔn ya kerɛn nun a tagi. Se ndee nu masolixi na ma. Na wure ralenfetɛnxie mu nu digilinxi, e sɛeti naanie birin xa maniyɛ nu lan. ³² Na wure digilinxi naani naxee nu na a ye maxanin se tuxui naanie ra, e ite jɔngɔn ya kerɛn nun a tagi, firin nu xirixi e boore ra wure gbeeli ra. ³³ Na wure digilinxi maniyɛ sɔori ragise sanyie ra. E birin nu yailanxi wure gbeeli ra tɛmɛi kerɛnyi ra.

³⁴ Se nde nu na tuxui naanie birin na naxee nu sɛnbɛ fima e ma. ³⁵ Se digilinxi nde nu na ye sase dɔxɔde kui. Na ite sanbunyi bɛ jɔngɔn ya kerɛn. Sanbunyiye fuge, a kilɔndee nun a wure ralenfetɛnxie birin nu yailanxi wure gbeeli nan na tɛmɛi kerɛnyi ra. ³⁶ Malekɛ misaalie, yetɛ misaalie, nun tugi misaalie nu yailanxi na kebelae ma, nun se gbɛtɛɛ. ³⁷ Ye maxanin se fu nu yailanxi ki kerɛnyi ra na ki nɛ wure gbeeli ra. E birin nu lan.

³⁸ Xirami ye sase fu yailan nɛ wure gbeeli ra, naxee nu dɔxɔxi na ye maxanin se fu fari. Ye litiri wulu kerɛn kɛmɛ senni jɔndɔn nu sama kankan kui. Ye sase nu igbo jɔngɔn ya naani. ³⁹ A naxa ye maxanin see dɔxɔ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sɛetie ma, suuli kɔɔla biri, suuli yirefanyi biri. Na ye sase belebele naxan nu xili «Baa,» a naxa na dɔxɔ banxi yirefanyi ma, a makɔrɛ a sogetede biri ra. ⁴⁰ Xurami naxa ye saseɛ, tɛ xube kɔ see nun tundee yailan.

Na kui, Xurami naxa gɛ mangɛ Sulemani xa

walie ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Na walie nan ya: ⁴¹ kinki firinyie, e xunyi tofanxie, se raxunmase naxee e fari, ⁴² kɔɔbɛ bogi maniyɛ kɛmɛ naani gbakuxi e ra, kɔɔbɛ bogi maniyɛ safɛ firin se raxunmase keren ma kinkie xunyi ra, ⁴³ sunbui maxanin se fu, ⁴⁴ ye sase xungbe naxan xili «Baa,» ninge fu nun firin misaali naxee na ye sase xungbe bun ma, ⁴⁵ tundee, pelie, paanie. Xurami se naxee birin yailan mangɛ Sulemani bɛ Alatala xa banxi xa fe ra, a e yailan wure gbeeli raxunuxi nan na. ⁴⁶ Mangɛ nu na yɔxui raxunu Yuruden mɛrɛ yire nɛ, Sukoti nun Saratan tagi. ⁴⁷ Mangɛ Sulemani na birin yailan wure gbeeli nan na, naxan xa gboe xasabi mu nu nɔma kolonde.

⁴⁸ Sulemani se gbegebe yailan nɛ Ala xa banxi bɛ, alɔ sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi, teebili xɛɛma daaxi nde taami sɛrɛxɛ sama dɛnnaxɛ, ⁴⁹ lanpui dɔxɔ se xɛɛma daaxie naxee dɛxɛma Yire Seniyɛnxi kui sɛriyɛ ki ma, a fuge misaalixie, lanpuie, tɛ xube kɔ se xɛɛma daaxie, ⁵⁰ paanie, finɛɛ, pɔɔti tofanyie, piletie, kolopɔɔti xɛɛma fanyi daaxie, Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa naadɛɛ gbaku se xɛɛma daaxie, naxee nu na Yire Seniyɛnxi Fisamante sode dɛ ra nun hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra.

⁵¹ Sulemani Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa see yailan xɛɛma ra na ki nɛ. A to gɛ na ra, a naxa se birin naso Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa naafuli ragatade kui, a baba Dawuda naxee fixi Ala ma.

*Saate kankira dɔxɔfe hɔrɔmɔbanxi kui
(Yudaya Mang'ee II 5:2-6:11)*

¹ Na tɛmɔi, Sulemani naxa Isirayila forie, bɔnsɔɛ xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie maxili alako e xa te Alatala xa saate kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa. ² Isirayilaka birin naxa e malan mang'e yire alako e xa kike solofere sali raba. ³ Isirayila forie birin to menni li, Lewikae naxa saate kankira tongo, ⁴ e a xanin a nun Ala xa Naralande Kiri banxi, a nun se seniyeŋxi naxee nu na a kui. Lewika serɛxɛdubɛɛ nan na wali raba.

⁵ Mang'e Sulemani nun Isirayila pama naxee birin nu maxilixi, naxa ti saate kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbege ba serɛxɛ ra, naxan kɔnti mu nu nɔma kolonde. ⁶ Serɛxɛdubɛɛ naxa Alatala xa saate kankira dɔxɔ a dɔxɔde Ala xa hɔrɔmɔbanxi, Yire Seniyeŋxi Fisamante kui. E a dɔxɔ malekɛɛ gabutenyie bun ma. ⁷ Malekɛɛ gabutenyie nu italaxi saate kankira nun a maxanin see xun ma. ⁸ Saate kankira maxanin see findixi wuri kuyee nan na, naxee jɔɛɛ nu toma kafi pala ma yire seniyeŋxi kui, kɔnɔ e mu nu nɔma tode hɔrɔmɔbanxi tande tan ma. Han to saate kankira na menni. ⁹ Sese mu nu na na saate kankira kui, fo na walaxɛ firinyi Annabi Munsa naxee sa a kui. A na raba Xorebe geya yire nɛ, Alatala saate xiri lɔxɔɛ e nun Isirayilakae tagi, e mini tɛmɔi Misira.

¹⁰ Serɛxɛdubɛɛ to mini Yire Seniyeŋxi kui, nuxui nde naxa goro Alatala xa banxi ma, a a rafe. ¹¹ Serɛxɛdubɛɛ mu nɔ lude menni e xa e xa wali raba, barima na nuxui nu na naa, Alatala

xa nɔɾɛ nu bara lu banxi birin ma. ¹² Na kui, Sulemani naxa a fala,
 «Alatala a masen nɛ,
 a a sabatima nuxui fɔɔɾɛ nan kui.

¹³ Na kui n bara lingira ti i bɛ,
 i sabatima dɛnnaxɛ abadan.»

¹⁴ Mange naxa a ya rafindi, a duba Isirayila jama birin bɛ. E birin nu tixi. ¹⁵ A naxa a masen,
 «Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan wɔyɛn n baba Dawuda bɛ a kɛɾɛ ra. A fe naxan birin masen a bɛ, a na birin nakamalixi nɛ. ¹⁶ A naxɛ, «Kafi n nan n ma jama ramini Misira bɔxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila bɔnsɔɛɛ tagi n banxi tima dɛnnaxɛ. N man mu xɛmɛ sugandixi naxan findima n ma Isirayila jama yarerati ra. Kɔnɔ n bara Darisalamu nan sugandi alako n xili xa lu naa. N man bara Dawuda sugandi alako a xa findi n ma Isirayila jama xunyi ra.»

¹⁷ «N baba Dawuda naxa nate tongo a bɔjɛ kui, a fo a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala bɛ.

¹⁸ Alatala naxa a fala n baba Dawuda bɛ, «I to nate tongo i bɔjɛ kui n ma banxi xa fe ra, na bara findi janige fanyi ra. ¹⁹ Kɔnɔ i tan xa mu na banxi tima. I xa di nan na tima. I naxan barixi, na nan n ma banxi tima.» ²⁰ Alatala bara a xa masenyi rakamali. N tan bara ti n baba Dawuda jɔxɔɛ ra Isirayila mange kibanyi kui, alɔ Alatala a masen ki naxɛ. N man bara banxi ti Isirayila Marigi Alatala bɛ. ²¹ N bara Alatala xa saate kankira dɔxɔ naa, a xa saate walaxɛ na na kui. A na saate xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

²² Mange Sulemani naxa ti sɛɾɛxɛbade ya i jama birin ya xɔri, a naxa a bɛlɛxɛ itala koore ma, a fa a fala, ²³ «Isirayila Marigi Alatala, i

maniye mu na koore nun boxi ma. I dugutegexi i xa saate nun i xa hinne xa fe nan na i xa konyie mabiri, naxee jere ma i ya tode ra e boje fixe ra. ²⁴ Na na a ra, to loxo e i bara i xa laayidi rakamali i xa konyi n baba Dawuda be. ²⁵ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba Dawuda be, i xa na rakamali. I bara a masen a be, «Xa i bonsoe fenten e jere ki ma alo i a rabaxi ki naxe, e naxa n ma seriye binya, mixi nde na e bonsoe ya ma naxan fama lude Isirayila kibanyi kui abadan.» ²⁶ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i xa masenyi rakamali, i naxan masen i xa konyi Dawuda be.»

²⁷ «Kono Ala tan noma sabatide duniya bende fupi fari adamadie tagi? Koore nun a xa gboe xurun i be. N banxi naxan tixi i be a xurun koore be. I luma menni di? ²⁸ N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa duba suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa i tuli mati i xa konyi wa xui ra. ²⁹ I xa i jengi sa yi banxi xon ma kee nun yanyi ra, barima i xili matoxoma be. I xa i xa konyi xa maxandi suxu yi banxi kui. ³⁰ I xa i tuli mati i xa konyi nun i xa nama wa xui ra, e i maxandima be temui naxe. Kelife koore ma i doxoxi dennaxe, i xa i tuli mati muxu ra, i man xa dije.»

³¹ «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore ra, e fa a fala a be a xa kali nde ti serexebade yire yi banxi kui, ³² i xa na fe mato kelife koore ma, i xa kiiti sa nondi ra alako fe kane nun tinxintoe birin xa e sare soto.»

³³ «Xa i xa nama Isirayila sa yunubi raba i ra, e yaxuie fa no e ra na xa fe ra, xa e bara tin gbilenfe ra i yire, e i xili matoxo, e i maxandi yi

hɔrɔmɔbanxi kui, ³⁴ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa pama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e ragbilen bɔxi ma, i dennaxe fixi e tan nun e babae ma.»

³⁵ «Xa koore sa balan, tune yo mu fa, barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i maxandi be, e i xili matɔxɔ, e gbilen e xa yunubi fɔxɔ ra i e rayaagixi naxan ma, ³⁶ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa konyie, i xa pama Isirayila xa yunubie xafari, i xa i xa sɛriye fanyi masen e be alako e xa na pɛɛ ki kolon, i fa tune ragoro i xa bɔxi ma, i naxan findi e gbe ra.»

³⁷ «Xa kaame sa sin yi bɔxi ma, xa na mu fure, xa na mu baloe kanɛ, xa na mu gere, xa na mu gbaloe gbete, ³⁸ xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa pama Isirayila a mawa i xɔn, barima e bara a kolon e xa tɔɔɛ kelixi fe naxan ma, e fa e belexe itala yi banxi mabiri, ³⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa diɛ, i xa mixi birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan adama birin bɔɛ ma fe kolon. I keren peti nan ibunadama birin sondon ma fe kolon. ⁴⁰ Na kui e fama gaaxude i ya ra, e pɛɛ i xa kira xɔn e xa simaya birin kui yi bɔxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»

⁴¹ «Xa xɔɛ nde sa fa kelife pamane ma, naxan mu findi i xa pama Isirayila mixi nde ra, ⁴² a fa i xili xungbe nun i sɛnbe xa fe ra, a i maxandi yi banxi kui, ⁴³ i xa na fe mato kelife koore ma i i magoroxi dennaxe, i xa a xa maxandi suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra dunija, aɔ i xa pama Isirayila. E xa a kolon i tan nan xili maxandima yi banxi kui n naxan tixi.»

⁴⁴ «Xa i xa ꝓama sa mini a yaxuie gerede alo i a masen e be ki naxe, xa e i maxandi yi taa mabiri ra i dennaxe sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri ra n naxan tixi i xili ra, ⁴⁵ i xa na fe mato, i xa e xa dube suxu, i xa kiiti tinxinxi sa e be.»

⁴⁶ «Xa e sa yunubi raba i ra, alo adamadi birin darixi naxan na, xa i boꝓe te e xili ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra yire makorexi, ⁴⁷ xa e bara xaxili soꝓo na konyiya kui, e fa i maxandi e xa geeli kui, «Muxu bara yunubi raba, muxu bara fe ꝓaaxi raba, muxu bara kobi,» ⁴⁸ xa e man e yete ragbilen i ma e boꝓe fixxe ra, e nii birin na, e fa i maxandi ꝓamane ma konyiya kui yi boꝓi mabiri, i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i be, ⁴⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa i tuli mati e xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti tinxinxi sa e be, ⁵⁰ i xa diꝓe i xa ꝓama ma naxan yunubi rabaxi i ra. I xa e xa yunubie xafari e naxan nabaxi i ra. I xa hinne e ra e yaxuie ya xori, alako e yaxuie fan xa hinne e ra. ⁵¹ E findixi i xa ꝓama nan na, i ke tongoe, i naxee ramini Misira boꝓi ra konyiya kui.»

⁵² «Yakosi, n Marigi Ala, i xa muxu xa maxandi mato, i xa a rame, muxu naxan nabaxi yi banxi kui, ⁵³ barima i tan nan muxu ba dunija bonsoe tagi muxu xa findi i ke tongoe ra, alo i a masen Isirayila be ki naxe i xa konyi Munsa saabui ra, a to muxu benbae ramini Misira boꝓi ra.»

⁵⁴ Mange Sulemani to ge na maxandi tide Alatala be, a naxa keli Alatala xa serexebade yire,

a xinbi nu sinxi dennaxe a belexee itexi koore ma. ⁵⁵ Na temui a naxa ti Isirayila nama ya xori, a duba e be a xui itexi ra. A naxe, ⁵⁶ «Tantui na Alatala be, naxan bara malabui fi a xa nama Isirayila ma, alo a a masen ki naxe. A masenyi naxee ti a xa konyi Annabi Munsa saabui ra, keren mu na a mu naxan nakamali. ⁵⁷ Won Marigi Alatala xa lu won seeti ma alo a raba won benbae be ki naxe. Ala naxa won nabolo, a naxa won nabɛnin. ⁵⁸ Ala xa won boɲe ya mafindi a ma, alako won xa won jere a xa kira xon ma, won xa a xa yaamari birin nabatu, won xa gbilen fee foxo ra a tonyi doxoxi naxee ra, won xa bira a xa seriye foxo ra a naxan so won benbae yi ra. ⁵⁹ Ala xa ratu n ma maxandi ma keɛ nun yanyi. Won Marigi Alatala xa n tan a xa konyi nun a xa nama Isirayila makanta fe naaxi ma loxoɛ birin, ⁶⁰ alako dunja birin xa a kolon a Alatala nan na Ala ra. Ala gbete mu na. ⁶¹ Wo boɲe birin xa lu won Marigi Alatala nan be, alako won xa a xa yaamarie ratinme, won xa won jere a xa seriye ma alo wo darixi a ra ki naxe.»

⁶² Mangɛ nun Isirayila nama birin naxa serexe ba Alatala be. ⁶³ Mangɛ Sulemani naxa ninge wulu moxonen nun firin ba xanunteya serexe ra, a nun yexee wulu keme moxonen. Na dangi xanbi, Mangɛ nun nama naxa Ala xa banxi rabi. ⁶⁴ Sulemani naxa tete yire raseniyen serexe ra Alatala xa hɔromobanxi ya ra. A naxa serexe gan daaxie ba naa, a nun xanunteya serexee ture nun sansi xori ra, barima serexebade yoxui daaxi, Sulemani naxan yailan, na nu xurun na serexe birin be.

⁶⁵ Sulemani nun Isirayilakae birin sali raba nɛ won Marigi Alatala ya xori xi solofere bun ma. Nama gbegbe fa nɛ kelife Xamata han Misira xure. E to gɛ na sali ra, e man naxa sali xi solofere gbɛɛ bun ma, a findi xi fu nun naani ra. ⁶⁶ A xi fu nun suuli nde, mangɛ naxa jama bɛɛn e xa gbilen e xɔnyi. E naxa duba mangɛ bɛ, e fa gbilen e xɔnyi sɛɛwɛ kui, Alatala xa hinne xa fe ra a xa konyi Dawuda nun a xa jama Isirayila mabiri.

9

Ala xa masenyi Sulemani bɛ (Yudaya Mangɛ II 7:11-22)

¹ Mangɛ Sulemani to gɛ Alatala xa banxi nun a yɛɛɛ xa banxi tide, a a waxɔnfe birin naba na xa fe ra, ² Alatala man naxa mini a ma alɔ a raba Gabayon ki naxɛ. ³ Alatala naxa a fala a bɛ, «N bara i xui mɛ, n bara i xa maxandi suxu. N bara tin yi banxi xa findi n gbe ra, i naxan tixi. N xili xa lu a ma abadan, n nan n jɛngi sama nɛ a xɔn ma. ⁴ Xa i sa i jɛrɛ n ma kira xɔn ma bɔɛ tinxinxɛ ra, alɔ i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n ma sɛriyɛ, nun n ma xaranyi suxu a fanyi ra, ⁵ n i xa mangɛ kibanyi mabanbanma nɛ, alɔ n a saataxi i baba Dawuda bɛ ki naxɛ. N a masen nɛ a bɛ, «Isirayila mangɛya mu bama i bɔnsɔɛ yi ra.» ⁶ Kɔnɔ xa wo wo kobe ratoma, wo fa gbilen n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie fɔxɔ ra, xa wo sa tuubi Ala gbɛɛ bɛ, ⁷ n wo talama nɛ n ma bɔxi ma, n naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasɔnɛ, n naxan findixi n xili falade ra. Na tɛmɛi si birin fama nɛ yeledɛ Isirayila xa fe ma,

e yo wo ma. ⁸ Na temui mixi ne dangima yi banxi ra, naxan bara xili fanyi soto, e de ixarama ne, e a fala, «Munfe ra Alatala yi boxi nun yi banxi xa fe xun nakanaxi yi ki?» ⁹ E a yaabima ne, «Ala yi birin niyaxi e ra ne barima e bara gbilen e babae Marigi Alatala foxo ra, naxan e ramini Misira boxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbete ra, e e batu, e tuubi e be. E yi toore sotoxi na nan ma.»»

Mangɛ Sulemani xa wali ndee
(Yudaya Mangɛe II 8:1-18)

¹⁰ Mangɛ Sulemani nu bara Alatala xa banxi nun a yete xa banxi ti ne moxonen bun ma.

¹¹ Tire mangɛ Xirami to bara nu sediri nun sipire wurie, nun xema so Sulemani yi ra, a nu wama naxan xasabi xon, a naxa taa moxonen fi Xirami ma Galile boxi ma. ¹² Xirami to mini na taae matode, nee mu rafan a ma. ¹³ A naxa a fala Sulemani be, «N ngaxakerenyi, i taa mooli mundun fixi n ma yi ki?» Xirami naxa na taae xili sa «Taa fufafu.» Na xili nan na e xun ma han to. ¹⁴ Kono Xirami naxa xema kilo wulu naani rasanba mangɛ Sulemani ma.

¹⁵ Mangɛ Sulemani nu bara tekuru wali rakeli banxie nun taae tife ra, alo Alatala xa banxi, mangɛ Sulemani xa banxi, Milo taa, Darisalamu tete, Xasori taa, Megido taa, nun Geseri taa.

¹⁶ Firawuna, Misira mangɛ, dusu ne Geseri taa xun na, a te so na ra, na Kanaankae birin faha. Na dangi xanbi a na fi a xa di gine ma, naxan doxo mangɛ Sulemani xon ma.

¹⁷ Mangɛ Sulemani yi taa birin ti ne: Geseri taa, Beti Xoron Labe, ¹⁸ Baalati nun Tamari

naxee nu na gbengberenyi ma, ¹⁹ nun taa gbete soori ragisee nun soee nu ragatama dennaxe. Sulemani nu bara banxi nun taa gbegebe ti Darisalamu, Liban boxi, nun a xa boxi birin ma, alo a nu wama a xon ma ki naxe.

²⁰ Xitikaɛ, Amorikaɛ, Peresikaɛ, Hiwikaɛ, nun Yebusukaɛ naxee lu Isirayila boxi ma, konɔ e mu findi Isirayilakaɛ ra. ²¹ E babae mu faxa Isirayila xa santidegema saabui ra Isirayilakaɛ so temui. Na kui Sulemani na mixie findi ne konyie ra. Han to e na konyiya kui. ²² Konɔ Sulemani mu tin Isirayila di yo xa findi konyi ra. Isirayilakaɛ nu findixi a xa soorie, sebelitie, soori xunyie, nun soe ragi xunyie nan na. ²³ Mangɛ Sulemani mixi keme suuli mixi tongo suuli nan ti xunyie ra konyie xun ma naxee nu a xa wali rabama.

²⁴ Sulemani Firawuna xa di gine tongo ne Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi gbete kui, a naxan ti a be. Na temui fa a naxa Milo taa ti.

²⁵ Mangɛ Sulemani nu serexe gan daaxie nun xanunteya serexee bama sanya saxan je yo je serexebade fari, a naxan yailan Alatala be. A nu surayi bama serexe ra serexebade nde fari naxan nu na Alatala ya i. A Alatala xa horomobanxi rajon.

²⁶ Mangɛ Sulemani kunkuie yailan ne Esiyon Geberi, Elata fe ma, baa de ra naxan nu na Edon boxi ma. ²⁷ Mangɛ Xirami walike ndee so ne Sulemani yi ra, naxee nu bakima na kunkuie kui Sulemani xa walikee seti ma. E nu kunkui wali kolon a fanyi ra. ²⁸ Na kunkuie siga ne Ofiri boxi ma xema kilo wulu fu nun naani tongode mangɛ Sulemani be.

10

*Seeba Mangɛ Ginɛ fafe Mangɛ Sulemani
xɛɛbude*

(Yudaya Mangɛ II 9:1-12)

¹ Seeba mange ginɛ to Sulemani xili gbe mɛ Alatala xili xa fe ra, a naxa siga maxɔrinyi xɔɔxɔɛ tide a ma. ² A naxa siga Darisalamu, a sanbase gbege xanin a xun ma ɲɔxɔmɛ fari alɔ labunde, xɛɛma, nun gɛmɛ tofanyie. A naxa a xa maxɔrinyi birin ti Sulemani ma. ³ Mangɛ Sulemani naxa a xa maxɔrinyie birin yaabi, na birin naxa sɔɔneya a bɛ.

⁴ Seeba mange ginɛ to gɛ Sulemani xa lɔnni tode, a nun a xa banxie a naxee ti, ⁵ a xa donsee, a xa walikɛɛ nun e wali ki, e xa dugie, e ludee, na fe birin naxa a dɛ ixara. ⁶ A naxa a fala mange bɛ, «N fe naxee birin mɛxi n ma bɔxi ma i xa masenyie nun i xa lɔnni xa fe ra, na birin findixi nɔndi nan na. ⁷ Beenun n xa be to n yɛɛ ra, n mu la e xa masenyi ra. Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon i xa lɔnni gbo dangife e naxan masenxi n bɛ. I fe naxan birin tagi rabaxi n bɛ nun i xa naafuli, na dangi i xili ra. ⁸ ɲɛlexinyi na i xa mixie bɛ, ɲɛlexinyi na i xa konyie bɛ, barima e na i sɛɛti ma tɛmɛi birin i xa lɔnni ramɛfe ra. ⁹ Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan hinnɛxi i ra, a fa i dɔxɔ Isirayila mange kibanyi kui. I Marigi Ala na raba nɛ barima Isirayila rafan a ma abadan. A i findixi nɛ e xa mange ra alako i xa e yamari tinxinyi nun nɔndi ra.» ¹⁰ A naxa xɛɛma kilo wulu naani fi mange ma, a nun labunde gbege, nun gɛmɛ tofanyie. Kabi na tɛmɛi, Seeba mange

gine labunde xasabi naxan fi mangɛ Sulemani ma na ɲɔndɔn mu to Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.

¹¹ Xirami nun Sulemani xa walikee naxee fa xɛɛma ra kelife Ofiri bɔxi ma, nee man naxa fa wuri nun gɛmɛ tofanyie ra. ¹² Mangɛ naxa na wuri rawali Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra, a nun mangɛ xa banxi sode dɛ ra. A man naxa na wuri rawali kɔrae yailanfe ra beɛtibae bɛ. Na wuri mɔɔli mu nu toxi Yudaya sinden.

¹³ Mangɛ Sulemani naxa Seeba mangɛ gine waxɔnse birin so a yi ra dangife a naxan nasanbaxi a ma. Na xanbi, a naxa gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa mixie.

Mangɛ Sulemani xa naafuli

(Yudaya Mangɛ II 1:14-17, 9:13-28)

¹⁴ Ɓɛ yo ɲɛ Sulemani nu xɛɛma kilo wulu mɔxɔɲɛn nun firin, kilo kɛmɛ senni tongo naani nun naani sɔtɔma, ¹⁵ bafe a naxan sɔtɔ yuleya duuti ra. A man nu xɛɛma nun gbeti sɔtɔma mangɛ nun gominae ra Arabu bɔxi ma.

¹⁶ Mangɛ Sulemani naxa sɔɔri makantase kɛmɛ firin yailan xɛɛma ra, kankan yailanxi xɛɛma kilo solofere nan na. ¹⁷ A man naxa sɔɔri makantase xunxuri kɛmɛ saxan yailan xɛɛma ra, kankan yailanxi xɛɛma kilo saxan nan na. A naxa e gbaku banxi kui naxan xili falama Liban Fɔtɔn Banxi. ¹⁸ Mangɛ naxa kibanyi xungbe yailan sili ɲinyi ra, a fa xɛɛma fanyi maso a ma. ¹⁹ Santide senni nu na na kibanyi ma. A xanbi radigilinxi, belexɛ sade firin nu na a sɛɛtie ma, yetɛ masolixi firin fan nu na a sɛɛtie ma. ²⁰ Yetɛ fu nun firin fan masolixi nu na santidee sɛɛtie ma, senni nu na yirefanyi ma, sennie nu na kɔɔla

ma. Na kibanyi maniye mu nu na mangataa yo kui sinden. ²¹ Mange Sulemani xa pooti birin nun Liban Foton Banxi xa pileti birin nu yailanxi xεema nan na. A mu nu gbeti rawalima fefe ma, a tide mu gbo a be. ²² Kunkuie nu na mange yi ra naxee nu sigama Tarasisi je saxan yo je saxan xεema, gbeti, sili jinyi, kule, nun xoni tofanyie tongode. Xirami xa walikεe nu a malima na wali kui.

²³ Mange Sulemani xa bannaya nun a xa lonni naxa gbo ye dangi boxi mange birin na. ²⁴ Boxi mange birin nu wama Sulemani xa lonni ramεfe Ala naxan saxi a xaxili ma. ²⁵ Nee birin nu mange sanbama gbeti, xεema, dugie, geresosee, labundεe, soe, nun sofalee ra je yo je.

²⁶ Sulemani naxa soori ragisee nun soe ragie malan. Soori ragise wulu keren kemε naani, nun soe ragie wulu fu nun firin nan nu na mangataa Darisalamu nun taa makantaxi gbεtεe. ²⁷ Mange naxa a niya gbeti xa wuya Darisalamu dangife gεmε xori ra. Wuri fanyi fan naxan xili sediri naxa wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela boxi ma. ²⁸ Sulemani nu soe sarama Misira nun Kowa boxi nan ma. Mange xa yulεe nu sigama e tongode. ²⁹ E soori ragise sara gbeti kilo solofere ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi. E na mooli sara Xiti nun Arami mangεe fan be.

11

Sulemani gbilenfe Alatala foxo ra

¹ Mange Sulemani naxa gine gbegbe doxo naxee mu findixi Isirayilakae ra, alo Firawuna xa

di ginɛ, Mowaba ginɛ, Amoni ginɛ, Edon ginɛ, Sidon ginɛ, nun Xiti ginɛ. ² Alatala nu bara a fala Isirayilakae bɛ na sie xa fe ra, «Wo naxa siga e xonyi, e fan naxa fa wo xonyi. Xa na mu, e wo bɔɔɛ ya rafindima nɛ e xa alae mabiri.» Kɔnɔ Sulemani tan bira na mixie nan fɔxɔ ra, ginɛ maxanufe ra. ³ A mangɛ di ginɛ kɛmɛ solofere nan dɔxɔ, a konyi ginɛ kɛmɛ saxan fan tongo. Na ginɛ naxa a bɔɔɛ mafindi.

⁴ A to fori, na ginɛ nu bara a bɔɔɛ birin mafindi ala gbɛtɛɛ ma, a mu bira a Marigi Alatala fɔxɔ ra alɔ a baba Dawuda. ⁵ Mangɛ Sulemani nu Sidonkae xa ala Asiteroti nun Amonikae xa ala Mɔlɔkɔ fan batuma. ⁶ Mangɛ Sulemani naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a mu a xui rakamali Alatala bɛ alɔ a baba Dawuda. ⁷ Na kui Sulemani naxa sɛrɛxɛbade yailan Mowaba xa ala Kemosi bɛ, a nun Amonikae xa ala Mɔlɔkɔ bɛ geya fari, naxan nu na Darisalamu ya ra. ⁸ A nu na mɔɔli rabama a xa ginɛ birin bɛ, naxee nu fatanxi si gbɛtɛɛ ra, naxee nu surayi nun sɛrɛxɛɛ bama e xa alae bɛ.

⁹ Alatala naxa xɔnɔ mangɛ Sulemani ma, barima a nu bara a kobe so Isirayila Marigi Alatala ra, naxan mini a ma sanya firin. ¹⁰ Alatala nu bara tɔnyi dɔxɔ ala gbɛtɛ batufe ra, kɔnɔ Sulemani mu Alatala xa yaamari suxu. ¹¹ Na kui Alatala naxa a fala Sulemani bɛ, «I to bara na mɔɔli raba, i mu bira n ma yaamarie fɔxɔ ra n naxee birin masen i bɛ, i n ma saate kana, n i xa mangɛya bama nɛ i yi ra, n fa a so i xa konyi nde yi ra. ¹² Kɔnɔ i baba Dawuda xa fe ra, n mu na rabama i xa simaya kui, n mangɛya bama

nɛ i xa di xɛmɛ yi ra. ¹³ N mu mangɛya birin bama a yi ra, n bɔnsɔɛ keren nan luma i xa di bɛ n ma konyi Dawuda xa fe ra, nun Darisalamu xa fe ra n naxan sugandixi.»

¹⁴ Alatala naxa Sulemani gerefafa nde ramini, naxan nu xili Hadada. Edon mangɛ xa di nan nu a ra. ¹⁵ Dawuda Edon bɔxi gere tɛmɛi naxɛ, a xa sɔori mangɛ Yowaba nu bara te naa Isirayila sɔorie furee ragatade. Na tɛmɛi a man naxa Edon xɛmɛ birin faxa. ¹⁶ Yowaba nun a xa sɔorie naxa lu naa kike senni, han e gɛ xɛmɛ birin faxade ¹⁷ Hadada nun a baba xa konyi Edonka ndee nu bara e gi, e siga Misira. Na raba Hadada dimɛdi tɛmɛi nɛ. ¹⁸ E to keli Madiyan, e naxa siga Paran. E naxa mixie tongo menni, e fa siga Misira Firawuna yire. Misira mangɛ naxa banxi so a yi ra, a a ɲɔxɔ sa a xa donse fe xɔn ma, a bɔxi fan fi a ma.

¹⁹ Hadada naxa rafan Firawuna ma, han a a xa mangɛ ginɛ xunya fi a ma ginɛ ra. ²⁰ Mangɛ ginɛ Tapenesi xunya naxa di xɛmɛ bari a bɛ, naxan nu xili Genubati. Tapenesi na dɛ ba Firawuna xɔnyi nɛ, a fa lu menni Firawuna xa die ya ma.

²¹ Hadada to a mɛ a Dawuda nun a xa sɔori mangɛ Yowaba bara faxa, a naxa a fala Firawuna bɛ, a xa diɲɛ a ma a xa gbilen a xɔnyi. ²² Firawuna naxa a yaabi, «Munfe ra i wama gbilenfe i xɔnyi? I waxɔnfe birin na be.» A naxa a yaabi, «I nɔndi, kɔnɔ diɲɛ n xa gbilen.»

²³ Ala naxa gerefafa gbɛtɛ ramini mangɛ Sulemani bɛ, naxan findixi Eliyada xa di Reson na, naxan nu bara a gi kelifɛ Soba mangɛ Hadadeseri xɔnyi, ²⁴ Dawuda nu na e gerefɛ

tɛmɛi naxɛ. Reson xa sɔɔrie nan malan a fɛ ma, e fa lu Damasi, e mangɛya sɔɔ mɛnni. ²⁵ Reson nun Hadada findi Sulemani yaxuie nan na a xa simaya birin kui. Arami mangɛ Reson nu Isirayila pama xɔnxi.

²⁶ Nebati xa di Yerobowami nu kelixi Sereda nɛ Efirami bɔxi ma. A nga naxa findi kaɔnɛ ginɛ nde ra, naxan xili Seruya. A nu walima mangɛ Sulemani xa mixie ya ma, kɔnɔ mangɛ xa fe mu nu rafaɔn a ma. ²⁷ Na rakeli yi fe nan ma: Mangɛ Sulemani nu na Milo tife, a nun a baba xa taa tɛtɛ yire nde. ²⁸ Yerobowami to findi gbangbalanyi fanyi nan na, Sulemani naxa a findi tekɛ wali xunyi ra Yusufu bɔnsɔɛ xun ma.

²⁹ Lɔxɔɛ nde Yerobowami naxa mini Darisalamu, a Annabi Ahiya Siloka li kira xɔn ma e doro. Donma xungbe nɛɛnɛ nu ragoroxi namijɔnɛ ma. ³⁰ Annabi Ahiya naxa a xa donma nɛɛnɛ ibɔɔ xuntun fu nun firin na, ³¹ a fa a fala Yerobowami bɛ, «Xuntun fu tongo, barima Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi n bɛ, «N fama nɛ mangɛya bade Sulemani yi ra, n fa bɔnsɔɛ fu sa i tan xa yaamari bun ma. ³² N bɔnsɔɛ keren luma nɛ Sulemani bun ma n ma konyi Dawuda xa fe ra nun Darisalamu xa fe ra, n taa naxan sugandixi Isirayila bɔnsɔɛ ya ma. ³³ N na rabama nɛ barima e bara e kobe so n na, e Sidɔn xa ala Asiteroti, nun Mowaba xa ala Kemosi, nun Amoni xa ala Mɔlɔkɔ batu. E mu e jɛrɛma n ma kira xɔn ma, e mu n ma yaamarie ratinmɛma alo Sulemani baba Dawuda a raba nɛ ki naxɛ. ³⁴ N mu mangɛya birin bama Sulemani yi ra, a xa lu mangɛya kui a xa simaya birin na n ma konyi sugandixi Dawuda xa fe ra, naxan bara

n ma yaamarie nun n waxɔnfe rabatu. ³⁵ Kɔnɔ n mangɛya bama nɛ Dawuda xa di Sulemani yi ra, n bɔnsɔɛ fu fi i ma. ³⁶ N bɔnsɔɛ keren nan luma a xa di yi ra, alako n ma konyi Dawuda fɔxi xa lu Darisalamu abadan, n dɛnnaxɛ sugandixi n xili xa fe ra. ³⁷ N i tongoma nɛ, n i findi mangɛ ra Isirayila xun na. I luma i waxɔnde nɛ. ³⁸ Xa i sa i tuli mati n na, xa i sa i jɛrɛ n ma kira xɔn, xa i sa wali n bɛ, i n ma yaamarie ratinmɛ, i n ma sɛriyɛ rabatu, alɔ n ma konyi Dawuda a raba ki naxɛ, n luma nɛ i sɛɛti ma tɛmɛi birin, n i bɔnsɔɛ rasabatima nɛ, alɔ n naxan nabaxi n ma konyi mangɛ Dawuda bɛ, n Isirayila fima nɛ i ma. ³⁹ N mangɛ Dawuda bɔnsɔɛɛ rayaagima nɛ, kɔnɔ kudɛ xa mu a ra.» ⁴⁰ Mangɛ Sulemani naxa wa Yerobowami faxafe. Na nan a niya, Yerobowami naxa a gi, a sa a xunyi taxu Sisaki ra Misira mangɛ. A naxa lu menni han mangɛ Sulemani naxa faxa.

⁴¹ Sulemani xa taruxui dɔnxɔɛ, a fɔlɛ nun a rapɔnyi, a sebɛxi Sulemani xa taruxui kui.

⁴² Sulemani xa mangɛya naxa bu jɛ tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun ma. ⁴³ Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E naxa a ragata a babae sɛɛti ma a baba Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami naxa lu a jɔxɔɛ ra.

12

Robowami nun Yerobowami (Yudaya Mangɛe II 10:1-15)

¹ Robowami naxa siga Sikemi, barima Isirayilakae birin nu malanxi naa, e xa a ti mangɛ ra.

² Nebati xa di Yerobowami naxa na fe mɛ Misira,

a to a gi Sulemani ma a siga dennaxe. ³ Mixi ndee naxa a xili a xa fa Isirayila bɔxi ma. Yerobowami nun Isirayilakae birin naxa siga Robowami yire, e a fala a be, ⁴ «I baba muxu suxu ne alo konyie. Yakɔsi tan, i xa nde ba muxu xa kote ra i baba naxan saxi muxu fari. Na kui muxu fama i xa yaamari rabatude.» ⁵ A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» Nama naxa siga.

⁶ Mange Robowami naxa marasi fen forie ra, naxee nu na a baba Sulemani fe ma a xa simaya kui, a fa e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n ma n nan n ma jama yaabima naxan na?» ⁷ E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama jama be, xa i tin e waxɔnfe ra, xa i wɔyen fanyi fala e be, e luma ne i xa yaamari bun ma temui birin.»

⁸ Kɔnɔ Robowami mu tin forie xa marasi ra. A naxa a lanfanma booree maxɔrin a lanma a xa naxan naba. ⁹ A naxa e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n ma n na n ma jama yaabima naxan na, jama naxan n mayandima n xa nde ba e xa kote ra n baba naxan saxi e fari.» ¹⁰ A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi jama yaabi yi ki, naxee i mayandixi i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan saxi e fari. I xa a fala e be, «N belexe sole lanmadi xungbo n baba tagi be. ¹¹ Yakɔsi, n baba xa kote xɔrɔxɔ a naxan dɔxɔ wo ma, n tan na xun masama ne. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.»»

¹² Xi saxan to dangi, Yerobowami nun jama naxa siga Robowami yire, naxan nu bara a fala, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» ¹³ Mange Robowami naxa e yaabi a xɔrɔxɔe ra, a mu forie xa marasi tongo. ¹⁴ A naxa e yaabi a lanfanmae

xa marasi ra, «N na n baba xa kote xɔɔɔɔɔɔ xun ma sama nɛ a naxan dɔɔɔ wo ma. N baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.» ¹⁵ Na kui, mangɛ mu tin a tuli matide pama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan fala Nebati xa di Yerobowami bɛ Annabi Ahiya Siloka saabui ra.

¹⁶ Isirayilakae to a kolon mangɛ mu tin a tuli matide e ra, e naxa a yaabi,
«Munse na won nun Dawuda bɔnsɔɛ tagi?
Kɛ mu na muxu bɛ Yisayi xa die tagi.
Isirayila xa gbilen e xɔnyi.
Yakɔsi Dawuda, i xa mɛɛni i xa banxi ma i yete ra.»

Na kui, Isirayila birin naxa gbilen e xɔnyi.

¹⁷ Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae kui, nee naxa lu Robowami xa yaamari bun ma. ¹⁸ Na dangi xanbi, mangɛ Robowami naxa Adorami xɛɛ, naxan jɛngi nu saxi tekɔ wali xɔn ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa a magɔnɔ han a faxa. Mangɛ Robowami naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a xa sɔɔri ragise kui. ¹⁹ Isirayila Dawuda xabile matandi na ki nɛ. Han to e mu lanxi.

²⁰ Isirayilaka birin to a mɛ a Yerobowami bara fa, e naxa e malan, e a xili, e a findi mangɛ ra Isirayila birin xun ma. Yudaya nan keren sa Dawuda bɔnsɔɛ dɛ ra.

²¹ Robowami to so Darisalamu, a naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ sɔɔrie malan, geresoe fanyi wulu kɛmɛ tongo solomasaxan, alako e xa Isirayila gere, Isirayila xa gbilen Robowami xa mangɛya bun ma. ²² Kɔnɔ Alatala naxa a masen

a xa mixi Semaya bɛ, ²³ «A fala Sulemani xa di Robowami bɛ, Yudaya mangɛ, a nun Isirayilakae birin naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma, ²⁴ Alatala xa masenyi nan yi ki: «Wo naxa te de sigafe ra won ngaxakerenyie gereɗe. Wo birin xa gbilen wo xɔnyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.» E naxa Alatala xa masenyi rabatu, e naxa gbilen, e mu siga Yerobowami gereɗe sɔnɔn.

²⁵ Yerobowami naxa Sikemi taa ti Eframi geyae yire, a sabati naa. Na dangi xanbi, a man naxa siga, a Peniyeli ti. ²⁶ Yerobowami naxa a fala a bɔɲɛ ma, «Tɛmunde yi jama fama gbilende, e lu Dawuda bɔnsɔɛ xa yaamari bun ma, ²⁷ xa e luma te ra sɛrɛxɛɛ bade Alatala xa banxi kui Darisalamu. Yi jama bɔɲɛ ya fama nɛ rafindide e marigi Robowami Yudaya mangɛ ma, e n tan faxa, e fa gbilen Yudaya mangɛ Robowami ma.»

²⁸ A to gɛ marasi fende, mangɛ naxa ninge misaali firin yailan xɛɛma ra, a fa a fala jama bɛ, «Wo xa sigɛ Darisalamu mu lanma sɔnɔn. Isirayila, wo xa alae nan yi ki naxee wo ramini Misira bɔxi ma.» ²⁹ A naxa keren ti Beteli, a keren ti Dana. ³⁰ Na nan findixi yunubi ra e bɛ. Nama nu luma siga ra na kuyee batude Beteli, xa na mu a ra Dana. ³¹ Yerobowami naxa salidee ti yire itexi, a fa mixie ti sɛrɛxɛdubɛ ra naxee mu findi Lewi die ra.

³² Yerobowami naxa sali nde raba kike solo-masaxan nde xi fu nun suuli nde ra, alɔ sali naxan mɔɔli nu rabama Yudaya. A yetɛ yati naxa sɛrɛxɛɛ ba na kuye ninge daaxie bɛ, a naxee yailan Beteli. A naxa sɛrɛxɛdubɛɛ dɔxɔ Beteli

na salide yiree, a naxee ti geyae kɔn. ³³ A naxa serexɛ ba na salide kui, a naxan yailan Beteli. A na raba kike solomasaxan nde xi fu nun suuli nde nɛ. A nu bara na kike sugandi a yetɛ kan waxɔnki ra. A naxa sali xungbe raba Isirayilakae bɛ, a surayi gan serexɛ ra Beteli serexɛbade fari.

13

Namijɔnmɛ xa masenyi Yerobowami bɛ

¹ Alatala xa xɛɛra nde naxa fa Beteli kelife Yudaya bɔxi ma. Yerobowami nu tixi serexɛbade fari, a na surayi ganfe serexɛ ra. ² Alatala xa xɛɛra naxa a xui ite serexɛbade a xɔɔɔɔ ra a Alatala xa masenyi fala a xui itexi ra. A naxɛ, «Serexɛbade, serexɛbade! Alatala xa masenyi nan ya: «Di xɛmɛ nde barima nɛ mangɛ Dawuda bɔnsɔɛ ya ma, a xili Yosiya. A i xa serexɛdubɛɛ findi serexɛ ra i fari, naxee surayi bama serexɛ ra salide geyae fari. Mixi xɔrie nan yati ganma i fari!» ³ Na lɔxɔɛ a naxa tɔnxuma fi e ma, a naxa a fala e bɛ, «Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon a n tan Alatala xui yati nan falaxi wo bɛ. Yi serexɛbade fama nɛ ibɔɔde, a xube ibɔgonma bɔxi ma.»

⁴ Mangɛ Yerobowami to Ala xa xɛɛra xa masenyi mɛ, a naxan fala a xui itexi ra Beteli serexɛbade xa fe ra, a naxa a belexɛ itala na serexɛbade fari, a fa a fala, «Na xɛmɛ suxu.» A to na raba, a belexɛ naxa xɔɔɔɔ a ra, a mu nɔ a ramaxade sɔnɔn. ⁵ Na serexɛbade naxa ibɔɔ keren na, a xube naxa ibɔgon bɔxi ma, alɔ Alatala xa xɛɛra a fala ki naxɛ.

⁶ Na kui mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «I Marigi Alatala maxandi n bɛ, alako n bɛlɛxɛ xa yalan.» Ala xa xɛɛra naxa Ala maxandi a bɛ, Yerobowami bɛlɛxɛ naxa yalan alɔ a singe.

⁷ Mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «Fa n xɔnyi i xa i malabu, n buɓa nde fima i ma.» ⁸ Ala xa xɛɛra naxa mangɛ yaabi, «Hali i naafuli gbegbe fima n ma, n mu soma i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma be, ⁹ barima Alatala n yamarixi yi nan na, ‹I naxa sese don, i naxa sese min na yire. I xa gbilen i xɔnyi kira gbɛtɛ ra.›» ¹⁰ A naxa gbilen kira gbɛtɛ ra, a mu gbilen kira ra a fa naxan xɔn ma a singe.

¹¹ Namipɔnmɛ xɛmɔxi nde nu na Beteli taa kui. A xa di nde naxa na fe ya maxaran a bɛ, Ala xa xɛɛra naxan birin naba Beteli na lɔxɔɛ, nun a wɔyɛnyi naxee fala mangɛ bɛ. A xa di to gɛ na fe birin masende a bɛ, ¹² a naxa a tan nun a xunyaɛ maxɔrin, «A gbilen kira mundun na?» A xa die nu bara a kolon na xɛɛra gbilen kira naxan na. E to na fala e baba bɛ, ¹³ a naxa a fala e bɛ, «Wo fa n ma sofale ra.» E to a yailan, a naxa te a fari, ¹⁴ a bira Ala xa xɛɛra fɔxɔ ra, han a sa a li wuri nde bun ma.

A naxa a fala a bɛ, «Ala xa xɛɛra na i tan nan na naxan keli Yudaya?» A naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra.» ¹⁵ Namipɔnmɛ xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «Won xa gbilen n xɔnyi, won xa won dɛgɛ.» ¹⁶ Ala xa xɛɛra naxa a yaabi, «N mu nɔma gbilende, n mu nɔma sode i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma yi yire, ¹⁷ barima Alatala a masenxi nɛ n bɛ, ‹I naxa sese don, i naxa sese min, i naxa gbilen kira ra i fa fama

faxi naxan xɔn ma.»»

¹⁸ Xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «N tan fan findixi namijɔnmɛ nan na alɔ i tan. Malekɛ nde nan goroxi n ma, a Ala xa masenyi ti n bɛ, a falafe ra, «Na mixi ragbilen i xɔnyi, a xa a dɛge, a xa a min.»» A nu wule nan falafe a bɛ. ¹⁹ Na kui Ala xa xɛɛra naxa gbilen, e naxa e dɛge, e naxa e min.

²⁰ E nu dɔxɔxi teebili ra tɛmui naxɛ, Ala xa masenyi naxa goro na namijɔnmɛ xɛmɔxi ma, ²¹ a naxa a xui ite Ala xa xɛɛra bɛ naxan keli Yudaya bɔxi ma. A naxa a fala a bɛ, «Ala xa masenyi nan ya: «I to i Marigi Alatala xa yaamari matandi, i mu a xui suxu, ²² a falafe ra i naxa sese don, i naxa sese min be, i fure mu ragatama i benbae xa gaburi yire.»»

²³ Ala xa namijɔnmɛ to gɛ a dɛgedɛ, na xɛmɔxi naxa fa a xa sofale ra alako boore xa siga. ²⁴ A to siga, a xa biyaasi kui yetɛ nde naxa dutun a ma kira xɔn ma, a a faxa. A fure naxa sa kira xɔn ma, a xa sofale nun na yetɛ naxa ti a fɛ ma. ²⁵ Dangi mixie naxa a fure to kira dɛ ra, yetɛ tixi a fɛ ma. E to Beteli li, namijɔnmɛ xɛmɔxi nu na dennaxɛ, e naxa na fe fala mixie bɛ.

²⁶ Namijɔnmɛ xɛmɔxi naxan Ala xa xɛɛra ragbilen a xɔnyi a to na fe mɛ, a naxa a fala, «Na Ala xa xɛɛra nan a ra, naxan Alatala xa yaamari matandixi. Alatala bara a niya yetɛ xa a ibɔɔ, a xa a faxa, alɔ a masenxi a bɛ ki naxɛ.» ²⁷ Na tɛmui a naxa a fala a xa die bɛ, «Wo fa n ma sofale ra.» E naxa na raba. ²⁸ A to siga, a naxa Ala xa xɛɛra fure to kira xɔn ma, yetɛ nun sofale tixi a fɛ ma. Yetɛ mu fure donxi, a mu sofale ibɔɔxi. ²⁹ Namijɔnmɛ xɛmɔxi naxa Ala xa xɛɛra

fure tongo, a a sa a xa sofale fari, a gbilen a ra. Namijonme xemoxi naxa a raso taa kui, a a kasange, a a xa jon fe raba. ³⁰ A to a fure sa gaburi kui, a naxa a fala, «N ngaxakerenyi, i nu tooo.»

³¹ Na to ba a ra, xemoxi naxa a fala a xa die be, «N na faxa, wo xa n sa yi gaburi kui Ala xa xera fure saxi dennaxe. Wo xa n xorie sa a xorie fe ma. ³² A naxan fala Alatala xili ra Beteli nun yi serexebade naxee na geyae ma Samari boxi ma, a fama ne kamalide.»

³³ Na fee to dangi, Yerobowami mu gbilen a xa fe naaxie foxo ra. A mixi mooli birin ti serexedube ra na salidee kui geyae fari, naxee na tin na ra. ³⁴ Na nan findi Yerobowami bonsoe xa yunubi ra. Ala e sonto ne, a e fa e raloe duniya ma.

14

Yerobowami xa mang'eya rajonyi

¹ Na temui Yerobowami xa di Abiya naxa fura.

² Yerobowami naxa a fala a xa gine be, «I xa i maxiri kepa nde ra, alako mixi naxa a kolon a Yerobowami xa gine nan i ra. I siga Silo Annabi Abiya xon ma, naxan a fala n be, a n findima ne yi boxi mange ra. ³ I xa taami fu, se joxunme ndee, nun kumi nde xanin a xon. A a falama ne i be, fe naxan fama won ma di lide.»

⁴ Yerobowami xa gine naxa a raba na ki, a naxa siga Silo, a sa so Ahiya xonyi. Ahiya nu bara fori, a ya mu nu se igbema sonon. ⁵ Alatala nu bara a fala Ahiya be, «Yerobowami xa gine nan fafe yi ki, a faxi i maxorinde a xa di xa fe ma, barima na mu yalanxi. I xa n ma masenyi ti a be. A fama

gundo ki nan ma, alako mixi mu a kolonma ki naxe Yerobowami xa gine na a ra.»

⁶ Ahiya to a sanyi xui me a bara makore naade ra, a naxa a fala a be, «So, Yerobowami xa gine. I faxi a gundo ki ma munfe ra? Masenyi xoxoxe nan yi ra i be. ⁷ Siga, i sa a fala Yerobowami be, Isirayila Marigi Alatala naxe, «N bara i xa fe ite jama tagi, n bara i ti mange ra n ma jama Isirayila xun ma, ⁸ n bara mangeya ba Dawuda bonsɔɛ yi ra, n a fi i tan ma. Kɔnɔ i mu luxi alo n ma konyi Dawuda, naxan n ma seriye rabatu, a bira n foxo ra a boje birin na n waxonfe rabade. ⁹ I wali ki jaaxu dangi mixi birin na. I bara n naxonɔ i xa kuyee batufe ra, naxee yailanxi wure raxunuxi ra. I bara i kobe raso n na. ¹⁰ Na nan a toxi, n gbaloe ragoroma i tan Yerobowami bonsɔɛ, i xa konyie, nun i xa mixi xoreyaxie ma. E birin sontoma ne. N fe jaaxi bama ne wo tagi, alo gine banxi makoma ki naxe. ¹¹ Yerobowami bonsɔɛ naxan na faxa taa kui, baree nan na fure donma. Naxan na faxa wula i, xonie nan na donma.» Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² Ahiya man naxa a fala na gine be, «Yakosi i xa gbilen i xonyi. I nefɛ i sanyi ti taa kui, wo xa di faxama ne. ¹³ Isirayilakae birin a jon fe raba, e a ragata gaburi kui. A keren nan sama gaburi kui Yerobowami xa denbaya ya ma, barima a keren nan fe fanyi rabaxi Isirayila Marigi Alatala be Yerobowami xa mixie tagi. ¹⁴ A gbe mu luxi sonon Alatala xa fa mange dɔxɔ Isirayila xun ma Yerobowami joxoxe ra. ¹⁵ Alatala xa xone sinma ne Isirayila ma, alo foye xungbe sinma kalee ma xure de ra ki naxe. A Isirayila talama ne yi boxi

fanyi ma, a naxan fi a benbae ma, a fa e rayensen ye xure kiri ma, barima e bara kuyee yailan. ¹⁶ A Isirayila sama ne a yaxuie belexe i yunubi xa fe ra, Isirayila naxan naba Yerobowami foxi ra.»

¹⁷ Yerobowami xa gine naxa siga. A to so Tirisa, a bara makore naade ra a xonyi, a xa di naxa faxa. ¹⁸ E naxa a ragata, Isirayila birin fa a jon fe raba, alo Alatala a masen ki naxe a xa konyi Annabi Ahiya be.

¹⁹ Yerobowami xa taruxui donxoe na Isirayila mangee xa taruxui kui. A xa geree nun a xa mangeya xa fe birin sebexi a kui. ²⁰ Yerobowami mangeya raba ne je muxonen nun firin. Na temui a naxa faxa, a xa di xeme Nadabo naxa ti mange ra a joxoe ra.

²¹ Sulemani xa di Robowami findi Yudaya mange ra temui naxe, a xa simaya nu na je tongo naani nun keren. A je fu nun solofere mangeya nan naba Darisalamu, Alatala taa naxan sugandi a xili xa fe ra Isirayila bonsoe birin tagi. A nga Amonika nu xili ne Naama.

²² Yudayakae fan naxa Alatala raxono e xa yunubie ra, e benbae mu nu darixi naxee mooli ra. ²³ E fan naxa serexebadee yailan yire itexi birin fari wurie fe ma, e fa geme masolixie nun Aseri wuri masolixie ti naa. ²⁴ Langoee fan nu na naa. E nu fe jaaxie rabama na sali mooli kui, alo sie, Ala naxee keri na boxi ma, nee nu a rabama ki naxe beenun Isirayilakae xa sabati naa.

²⁵ Na bara a niya Robowami xa mangeya je suuli nde ra, Misira mange Sisaki xa Darisalamu gere. ²⁶ A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mange xa banxi kui.

A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso xɛɛma ra. ²⁷ Mangɛ Robowami naxa e ɲɔxɔɛ yailan yɔxui ra, a e taxu sɔɔri mangɛe ra naxee mangɛ xa banxi naadɛɛ makantama. ²⁸ Mangɛ nu sigama Ala xa banxi kui temui naxɛ, sɔɔrie nu na wure lefae rawalima. Mangɛ na gbilen, e man fa na wure lefae ragbilen sɔɔri banxi kui.

²⁹ Robowami xa taruxui dɔnɔxɔɛ sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui nan kui. ³⁰ Temui birin, Robowami nun Yerobowami nu luma e boore gere ra. ³¹ Robowami to laaxira, e naxa a ragata a benbae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. A nga Amonika nu xili nɛ Naama.

15

Abiyami findife Yudaya mangɛ ra (Yudaya Mangɛe II 13:1-22)

¹ Yerobowami xa mangɛya ɲɛ fu nun solo-masaxan nde ra, Nebati xa di Abiyami naxa ti mangɛ ra Yudaya. ² A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ saxan Darisalamu. A nga nu xili nɛ Maaka, Abisaalon xa di. ³ A fan naxa bira yunubi fee fɔxɔ ra, a baba nu naxee rabama. A bɔɲɛ birin mu nu na a Marigi Alatala bɛ, alɔ a benba Dawuda gbe nu na ki naxɛ. ⁴ Kɔnɔ Alatala naxa a ti mangɛ ra Darisalamu a baba Dawuda xa fe ra, ⁵ barima Dawuda nu bara Alatala waxɔnfe raba, a bira a xa sɛriye fɔxɔ ra a xa dunɲɛigiri birin kui, fo Uri Xitika xa fe. ⁶ Robowami nun Yerobowami nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

⁷ Abiyami xa taruxui dɔnxɔɛ sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui. Abiyami nun Yerobowami nu e boore gerema temui birin. ⁸ A naxa laaxira, e a ragata a benbae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

*Asa findife Yudaya mangɛ ra
(Yudaya Mangɛe II 14:1-2, 15:16-16:6,11-14)*

⁹ Isirayila mangɛ Yerobowami xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde ra, Asa naxa ti mangɛ ra Yudaya. ¹⁰ A ɲɛ tongo naani nun keren nan naba mangɛya kui Darisalamu. A nga nu xili ɲɛ Maaka, Abisaalon xa di. ¹¹ Asa naxa Ala waxɔnfe raba alo a benba Dawuda a raba ki naxɛ. ¹² A naxa kuye fe kana, a babae naxee folo, a langooe kerin na sɛrɛxɛbadɛɛ xun ma.

¹³ A naxa mangɛ ginɛ binyɛ ba a nga Maaka ma, barima a nu Asera kuye batuma. A naxa na kuye rabira, a a gan, a a xube woli Sediron xure kui. ¹⁴ Hali Asa bɔɲɛ birin to nu na Alatala nan bɛ a xa simaya birin kui, a mu gɛ kuye sɛrɛxɛbadɛɛ birin kanade yire itexie Yudaya bɔxi ma. ¹⁵ Asa naxa xɛɛma, gbeti, nun se fanyie raso Alatala xa banxi kui, a tan nun a baba naxee ba Alatala bɛ.

¹⁶ Asa nun Isirayila mangɛ Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui. ¹⁷ Isirayila mangɛ Baasa naxa te Yudaya gere xili ma. A naxa Rama taa ti, alako a xa kira ibolon Yudaya mangɛ Asa ya ra. ¹⁸ Asa naxa gbeti nun xɛɛma tongo Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui, a a so xɛɛrae yi ra, a e xɛɛ Damasi taa, Arami mangɛ Ben Hadada yire yi masenyi ra: ¹⁹ «Won xa saatɛ xiri

won tagi alɔ n baba nun i baba a raba ki naxɛ. Sanbase nan ya, xɛɛma nun gbeti. Saate kana naxan na i nun Isirayila mangɛ Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»

²⁰ Ben Hadada naxa tin mangɛ Asa xa masenyi ra. A naxa a xa soori xunyie xɛɛ Isirayila taaɛ suxude. E naxa Iyono, Dana, Abeli Beti Maaka, Kinereti, nun Nafatali boxi suxu. ²¹ Baasa to na fe mɛ, a naxa Rama tife wali rati, a lu Tirisa taa kui. ²² Na wali to ti, mangɛ Asa naxa Yudayakɛ birin xili, e xa fa tekɛ gɛmɛɛ nun wurie tongode Baasa nu naxɛɛ rawalima Rama. E naxa na birin xanin, e a rawali Geba nun Misipa tife ra.

²³ Asa xa taruxui donxɔɛ, a xa gereɛ xa fe, a xa taa tife xa fe, nun a xa fe birin seɓexi Yudaya nun Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui. Asa to fori, fure nde naxa a sanyie suxu. ²⁴ Asa naxa laaxira. E naxa a ragata gaburi kui a benba Dawuda xa taa a benbae fe ma. A xa di Yehosafati naxa ti mangɛ ra a noxɔɛ ra.

Nadabo findife Isirayila mangɛ ra

²⁵ Yerobowami xa di Nadabo naxa ti Isirayila mangɛ ra Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya jɛ firin nde ra. Nadabo naxa mangɛya xanin jɛ firin Isirayila boxi ma. ²⁶ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a a jɛɛɛ a baba xa kira xɔn ma, naxan a niya Isirayila xa yunubi raba. ²⁷ Ahiya xa di Baasa, fatanfe Isakari bonsɔɛ ra, naxa yanfantɛya maxiri a xun ma. Baasa naxa a faxa Gibetɔn, a tan Nadabo nun Isirayilakɛ nu na Filisitakɛ gerefe temui naxɛ. ²⁸ Baasa a faxa Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya jɛ saxan nde nɛ,

a ti Isirayila mangɛ ra a ɲoxɔɛ ra. ²⁹ A to findi mangɛ ra, a naxa Yerobowami bɔnsɔɛ birin faxa. A mu keren lu, a e birin sontɔ nɛ, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxɛ Annabi Ahiya saabui ra, naxan nu na Silo. ³⁰ A faxa Yerobowami xa yunubi nan ma fe ra, naxan a niya Isirayila fan xa e kobe raso e Marigi Alatala ra.

³¹ Nadabo xa taruxui dɔnxɔɛ nun a fe naxan birin naba, na sebɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui. ³² Asa nun Isirayila mangɛ Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

Baasa findife Isirayila mangɛ ra

³³ Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Ahiya xa di Baasa naxa ti Isirayila mangɛ ra Tirisa. A bu nɛ mangɛya kui ɲɛ mɔxɔɲɛn nun naani. ³⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, naxan a niya Isirayila fan xa yunubi raba.

16

Baasa xa mangɛya

¹ Alatala naxa yi masenyi ragoro Xanani xa di Yehu ma Baasa bɛ: ² «N bara i tongo dunija bende fuɲi fari, n i findi n ma ɲama xa mangɛ ra. Kɔnɔ i tan bara bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, i n ma Isirayila ɲama ti yunubi rabafe ra, naxan bara n naxɔnɔ a ɲaaxi ra. ³ Na kui n i tan Baasa bama nɛ mangɛ ra, alɔ gine a xa banxi kui makɔma ki naxɛ. N i bɔnsɔɛ luma nɛ, alɔ n Nebati xa di Yerobowami bɔnsɔɛ luxi ki naxɛ. ⁴ Baasa bɔnsɔɛ naxan na faxa taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxa wula i, xɔnie nan na donma.»

⁵ Baasa xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa gere ki fanyi, birin sɛbɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui. ⁶ Baasa naxa laaxira, a naxa ragata Tirisa. A xa di Ela naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. ⁷ Alatala a xa masenyi ti nɛ Baasa nun a bɔnsɔɛ bɛ, Xanani xa di Annabi Yehu saabui ra. Na masenyi ti a xa fe ɲaaxie nan ma fe ra, naxee mu rafanxi Alatala ma. A nu bara maniya Yerobowami bɔnsɔɛ ra, a naxan sɔnto.

Ela findife Isirayila mangɛ ra

⁸ Asa xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun senni nde ra, Baasa xa di Ela naxa ti Isirayila mangɛ ra. A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ firin. ⁹ Simiri, a xa sɔɔri mangɛ nde, naxan nu findixi a xa sɔɔri ragisee sɛɛti keren xunyi ra, naxa yanfanteya xiri a xun. Lɔxɔɛ nde Ela nu na Tirisa a siisife Arisa xɔnyi, naxan findi na mangɛ xa banxi kante ra. ¹⁰ Simiri naxa so naa, a a faxa. Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra, Simiri naxa ti Isirayila mangɛ ra Ela ɲɔxɔɛ ra.

¹¹ A to findi mangɛ ra, a naxa dɔxɔ kibanyi, a Baasa bɔnsɔɛ birin faxa nɛ. A mu na xa mixi yo lu, na boore nde ba, na ɲɔxɔɛ ba. ¹² Simiri Baasa bɔnsɔɛ birin sɔnto nɛ, alɔ Alatala a masen ki naxɛ Baasa xili ma Annabi Yehu saabui ra. ¹³ Baasa nun a xa di Ela faxa e xa yunubi fufafue nan ma fe ra, e Isirayila Marigi Alatala raxɔnɔxi naxee ra. ¹⁴ Ela xa taruxui dɔnxɔɛ birin sɛbɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui.

Simiri findife Isirayila mangɛ ra

¹⁵ Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra, Simiri naxa mangɛya raba

xi solofere bun ma Tirisa. Isirayila ꝓama nu na Gibetɔn Filisitakae gereɗe. ¹⁶ Nama to a mɛ, a Simiri bara mangɛ yanfa, a a faxa, e naxa soori xunyi Omiri ti Isirayila mangɛ ra keren na. ¹⁷ Na temui Omiri nun Isirayila soorie naxa keli Gibetɔn, e sa Tirisa rabilin.

¹⁸ Simiri to a to, taa birin nabilinxi, a naxa so mangɛ banxi kui, a na gan a yetɛ xun ma. ¹⁹ A faxa a xa yunubie nan ma fe ra, naxee nu bara Alatala raxɔnɔ. A nu bara bira Yerobowami xa kira foxɔ ra, a a niya Isirayila ꝓama fan xa yunubi raba.

²⁰ Simiri xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa yanfanteya sebɛxi Isirayila mangɛɛ xa taruxui kui.

Omiri findife Isirayila mangɛ ra

²¹ Na temui Isirayila ꝓama seeti nu wama Ginati xa di Tibini tife mangɛ ra, boore seeti nu wama Omiri nan xɔn. ²² Nama seeti naxan nu na Omiri foxɔ ra, nee naxa nɔ Ginati xa di Tibini xa ꝓama ra. E naxa Tibini faxa, e Omiri ti mangɛ ra.

²³ Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ꝓɛ tongo saxan nun keren nde ra, Omiri naxa findi Isirayila mangɛ ra, a bu na kui ꝓɛ fu nun firin. A to ge ꝓɛ senni rabade Tirisa, ²⁴ a naxa Samari geya sara Semeri ma gbeti kilo tongo solofere ra. A naxa taa ti naa fari, a na taa xili sa Samari, barima na geya kanyi nu xili nɛ Semeri.

²⁵ Omiri nu fe ꝓaaxie rabama, naxee mu rafan Alatala ma. A xa fe ꝓaaxie nu dangi Isirayila mangɛ singee gbee ra. ²⁶ A Nebati xa di Yerobowami foxi birin naba nɛ, a a niya Isirayila

ɲama fan xa e Marigi Alatala raxoŋo e xa fe fufafue ra.

²⁷ Omiri xa taruxui, nun a xa gere ki fanyi, na birin seɓexi Isirayila mangée xa taruxui kui.

²⁸ Omiri naxa laaxira, a ragata a benbae seeti ma Samari. A xa di Akabu naxa ti mange ra a ɲoxɔe ra.

Akabu findife Isirayila mangɛ ra

²⁹ Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲe tongo saxan nun solomasaxan nde ra, Omiri xa di naxa findi Isirayila mangɛ ra. A bu ne mangɛya kui Isirayila xun ma Samari ɲe moxoɲen nun firin.

³⁰ Akabu naxa fe ɲaaxie raba, naxee mu rafan Alatala ma, dangi mangɛ singee ra.

³¹ Bafe Nebati xa di Yerobowami xa yunubi ra, a naxa Sidon mangɛ Etibaali xa di Yesabela fan tongo ginɛ ra, a fa na xa kuye Bali batu, a a xinbi sin na bun ma.

³² A naxa seɓexɛbade yailan Bali kuye be Bali xa banxi kui, naxan nu tixi Samari.

³³ Akabu naxa Aseri wuri masolixie fan yailan, naxee nu xili Asera. Akabu naxa Alatala raxoŋo na fe moolie ra, dangife Isirayila mangɛ singee ra.

³⁴ A xa waxati, Xiyeli Betelika naxa gbilen Yeriko taa ti ra. A naa ti folo a xa di singe Abirami sare nan na, a wali rapoŋ naade tife nan ma a xa di Segubu sare ra, alo Alatala nu bara a masen ki naxe Nunu xa di Annabi Yosuwe saabui ra.

17

Annabi Eliya

¹ Eliya Tisibeka, naxan findi Galadi boxi mixi nde ra naxa a fala mangɛ Akabu be, «N xa a

fala i bɛ Isirayila Marigi Alatala xili ra, n naxan nabatuma, toofare tunɛ nun xini yo mu fama, fo n Ala maxandi.» ² Alatala yi nan masen Annabi Eliya bɛ, ³ a naxɛ, «Keli be, i xa siga sogetede biri ra, i sa i nɔxun Keriti xure yire. ⁴ I xure ye nan minma, n donse rasanbama nɛ i ma xaxaɛ saabui ra.»

⁵ A naxa siga, a a raba alo Alatala a fala a bɛ ki naxɛ, a sa sabati Keriti xure yire Yurudɛn sogetede biri. ⁶ Xaxaɛ nu fama taami nun sube ra a xɔn ma gɛɛsɛgɛ nun nunmare. A nu xure ye nan minma. ⁷ Kɔnɔ tɛmɛi nde to dangi, na xure naxa xɔri, barima tunɛ mu nu fama na bɔxi ma na waxati.

⁸ Na tɛmɛi Alatala naxa a masen a bɛ, a naxɛ, ⁹ «Keli, i xa siga Sarepeta naxan na Sidɔn bɔxi ma. I xa lu naa. N bara yaamari fi kaapɛ ginɛ nde ma, a xa i balo.» ¹⁰ A naxa keli, a siga Sarepeta. A to so na taa kui, a naxa kaapɛ ginɛ nde to, a yege matongofe. A naxa na ginɛ xili, a a fala a bɛ, «Yandi, n ki ye ra n xa a min.» ¹¹ Ginɛ to nu sigafe ye fɔxɔ ra a bɛ, a man naxa a xili, a a fala a bɛ, «Yandi, i xa fa taami xuntunyi fan na n bɛ.»

¹² Ginɛ naxa a yaabi, «N xa a fala i bɛ i Marigi Alatala xili ra, taami yo mu na n yi ra, fo farin pɔɔti ya keren, a nun ture dondoronti kundi kui. N na yege di matongofe na nan ma, n xa sa na yailan n tan nun n ma di bɛ. Muxu na gɛ na donde, muxu fama faxade nɛ.»

¹³ Eliya naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu, sa a raba alo n a falaxi i bɛ ki naxɛ. Kɔnɔ i naxan nabama, i xa n ma taami nan singe yailan, i fa a ra. Na dangi xanbi, i xa i gbe nun i xa di

gbe yailan. ¹⁴ Isirayila Marigi Alatala a masen nɛ, «Farin mu ɲɔnma pɔɔti kui, ture mu ɲɔnma kundi kui, beenun Alatala tunɛ rafama bɔxi ma temui naxɛ.»»

¹⁵ Na kui ginɛ naxa siga, a a raba alo Alatala a yamarixi ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra. Na waxati bun ma baloe nu na a tan, a xa di, nun Annabi Eliya yi. ¹⁶ Farin mu nu ɲɔnma pɔɔti kui, ture mu nu ɲɔnma kundi kui alo Alatala a masen ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra.

¹⁷ Na fee to dangi, na kaɲɛ ginɛ xa di naxa fura. Na fure sɛnbɛ naxa gbo, han a ɲengi naxa ɲɔn a fate i. ¹⁸ Ginɛ naxa a fala Annabi Eliya bɛ, «Munse na won tagi, i tan Ala xa mixi? I faxi nɛ n xɔnyi i xa fa n natu n ma yunubie ra, i man xa n ma di faxa?» ¹⁹ Eliya naxa a yaabi, «I xa di so n yi ra.» A naxa dimɛdi tongo a nga yi ra, a a xanin a xa konkoe kui naxan nu na banxi kui koore kɔn na. A to a sa sade ma, ²⁰ a naxa Alatala maxandi a bɛ, a naxɛ, «N Marigi Alatala, i wama n yatigi kaɲɛ ginɛ tɔɔɔfe yi ki nɛ, a xa di xa faxa?» ²¹ A naxa a yetɛ itala dimɛdi fate fari sanya saxan, a Alatala maxandima a falafe ra, «N Marigi Alatala, n bara i maxandi, i xa yi di ɲengi ragbilen a fate i.» ²² Alatala naxa Annabi Eliya xa maxandi suxu, dimɛdi ɲengi naxa gbilen a fate i. ²³ Eliya naxa a tongo, a goro a ra a nga xɔn, a a fala a bɛ, «I xa di mato, a kisixi.» ²⁴ Ginɛ naxa a fala Eliya bɛ, «Yakɔsi n bara a kolon a Ala xa mixi nan i ra, naxan Alatala xa masenyi tinxinxi masenma.»

Annabi Eliya nun Mangɛ Akabu

¹ Temui xɔn to kuya, Alatala naxa a masen Annabi Eliya bɛ a jɛ saxan nde ra, a naxɛ, «Siga Akabu yire, n tunɛ rafama nɛ bɔxi ma fa.» ² Eliya naxa siga Akabu yire. ³ Kaamɛ nu bara senbɛ soto Samari bɔxi ma. Akabu naxa Abadiyasi xili, naxan nu walima mangɛ banxi kui. A nu gaaxuma Alatala ya ra ki fanyi ra. ⁴ Yesabela nu Alatala xa namijɔnmɛɛ faxama temui naxɛ, Abadiyasi namijɔnmɛ kɛmɛ tongo nɛ, a sa e nɔxun mixi tongo suuli suuli ma fɔnmɛ firin kui, a e balo ye nun taami ra.

⁵ Akabu naxa a fala Abadiyasi bɛ, a naxɛ, «I xa bɔxi birin isa mɛrɛ fende won ma soee nun won ma sofalee nɔma jɔoge sɔtɔde dennaxɛ, alako e naxa faxa.» ⁶ Akabu nun Abadiyasi naxa bɔxi itaxun e bore ma, e xa a isa. Akabu naxa siga kira nde xɔn, Abadiyasi naxa siga kira gbɛtɛ xɔn.

⁷ Abadiyasi naxa naralan Annabi Eliya ra kira xɔn. Abadiyasi to a to, a naxa a felen a bun ma, a a fala a bɛ, «N marigi Eliya, i tan yati nan a ra?» ⁸ Eliya naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra. Sa a fala i xa mangɛ bɛ, i bara Annabi Eliya to.» ⁹ Abadiyasi naxa a fala, «N haake mundun nabaxi i ra naxan a niyama i xa yi mɔoli raba n na? Yi findima faxɛ nan na n bɛ Akabu mabiri. ¹⁰ N xa a fala i bɛ i Marigi Alatala xili ra, pamane nun bɔxi yo mu na, n ma mangɛ mu i fenxi dennaxɛ. Mɛnnikae na a fala i mu na, Akabu e rakalima xa e mu i toxi. ¹¹ Yakɔsi i naxɛ, «Sa a fala mangɛ bɛ i bara Annabi Eliya to.» ¹² Kɔnɔ n na keli i xun ma ya, Alatala Xaxili Seniyeɛxi fama i xaninde yire nde. Na kui, n na gɛ xɛɛra ibade

Akabu bɛ, a lima muxu mu i toma be sɔnɔn, a fa n faxa na ma. N tan bara gaaxu Alatala ya ra kabi n dimɛdi tɛmui. ¹³ N marigi, e mu a falaxi i bɛ, n naxan naba Yesabela nu Alatala xa namijɔnmɛɛ faxama tɛmui naxɛ? N Alatala xa namijɔnmɛɛ kɛmɛ nan nɔxun fɔnmɛ kui tongo suuli suuli ma. N nu fa e balo taami nun ye ra. ¹⁴ Kɔnɔ yakɔsi, xa i n xɛɛ n ma mangɛ xɔn ma, n xa a fala a bɛ n bara Annabi Eliya to, a n faxama nɛ!» ¹⁵ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N bara n kali n Marigi Alatala ra, to n nan n yetɛ masenma nɛ Akabu bɛ.»

¹⁶ Abadiyasi naxa siga Akabu yire, a fa dɛntɛgɛ sa a bɛ. Akabu naxa siga Eliya fɔxɔ ra. ¹⁷ A to sa Eliya to, Akabu naxa a fala a bɛ, «I tan nan Isirayila ya isoxi yi ki?» ¹⁸ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N tan xa mu Isirayila ya isoxi. I tan nun i baba bɔnsɔɛ nan Isirayila ya isoxi, barima wo bara Alatala xa yaamarie rabolo, i bira Bali kuye fɔxɔ ra. ¹⁹ Yakɔsi, i xa Isirayila pama birin malan Karemele geya ma, a nun wo xa Bali kuye xa namijɔnmɛɛ kɛmɛ naani tongo suulie, a nun Asera kuye xa namijɔnmɛɛ kɛmɛ naanie, i xa gine Yesabela naxee rabaloma.»

²⁰ Akabu naxa mixie xɛɛ Isirayilakae xilide. A naxa na namijɔnmɛɛ malan Karemele geya fari. ²¹ Na tɛmui Eliya naxa a maso pama birin na, a fa yi masenyi ti e bɛ, «Wo tan luma filankafuija kui han mun tɛmui? Xa Alatala nan Ala ra, wo bira a fɔxɔ ra. Xa Bali nan Ala ra, wo bira a tan Bali fɔxɔ ra.» Nama mu a yaabi.

²² Annabi Eliya man naxa a fala e bɛ, «N keren nan be Alatala xa namijɔnmɛɛ ra. Bali

xa namijɔnmɛɛ mixi kɛmɛ naani tongo suuli na be. ²³ Wo xa tuura firin so muxu yi ra. Bali namijɔnmɛɛ xa e gbe sugandi, e xa a ibolon, e a sa yege fari, kɔnɔ tɛ mu dɔxɔma a ra. N tan fan xa tuura boore ibolon, n a sa yege gbete fari, n fan mu tɛ dɔxɔma a ra. ²⁴ Muxu na gɛ na rabade, Bali namijɔnmɛɛ xa wo marigi ala maxandi. N tan fan xa Alatala maxandi. Ala naxan na tɛ ragoro sɛrɛxɛ ma, na nan findima jama birin Marigi Ala ra.» Nama birin naxa tin na fe ra.

²⁵ Eliya naxa a fala Bali xa namijɔnmɛɛ bɛ, «Wo tuura keren sugandi, wo singe xa a ibolon, barima wo tan nan gbo. Wo wo marigi ala maxandi, kɔnɔ wo naxa tɛ sa.» ²⁶ E naxa tuura keren tongo, e a ibolon, e a sa yege fari, e fa Bali maxandi folo. Keli gɛɛsɛgɛ ma, han yanyi tagi, e a falama, «Bali, muxu yaabi.» Kɔnɔ yaabi yo mu fa, xui nde yo mu mɛ. E naxa tungan tungan folo e xa sɛrɛxɛbade ya i. ²⁷ Yanyi tagi to a li, Annabi Eliya naxa yo e ma, a falafe ra, «Wo wo xui ite de, barima a to findixi ala ra, fee wuya a yi. Tɛmunde a na biyaasi kui, xa na mu a ra a na xife. Wo xa a raxunu.»

²⁸ E man naxa e xui ite sɛnbɛ ra. E naxa e fate maxaba santidɛgɛmaɛ nun tanbɛɛ ra, han e wuli mini. ²⁹ Yanyi to dangi, e naxa Bali kuye maxandi a namijɔnmɛɛ daaxi han nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui. Kɔnɔ yaabi yo mu fa, xui nde yo mu mɛ, tɔnxuma nde yo mu to.

³⁰ Na tɛmui Annabi Eliya naxa a fala jama bɛ, a naxɛ, «Wo wo maso n na.» Nama to na raba, Eliya naxa Alatala xa sɛrɛxɛbade yailan, naxan nu bara kana mɛnni tɛmui dangixi. ³¹ Eliya naxa

gɛmɛ fu nun firin tongo, naxan lanxi Yaxuba xa die konti ma, Alatala a masen naxan bɛ, «I xili falama nɛ Isirayila.» ³² A naxa sɛrɛxɛbade yailan na gɛmɛ fu nun firinyi ra Alatala xili ra. A naxa fole ge na sɛrɛxɛbade rabilinyi, ye konbo ya naani nɔma naxan nafede. ³³ A naxa yege sa na fari, a tuura ibolon, a na sa na yege fari.

³⁴ A to gɛ na ra, a naxa mixie yamari, «Wo yi fɛɲɛ naani rafe ye ra, wo a ifili yi yege nun yi sɛrɛxɛ ma.» E to gɛ na rabade, a man naxa a fala e bɛ, «Wo man xa a raba.» E to a raba a firin nde, Eliya man naxa a fala, «Wo man xa ye sa.» E naxa a raba a saxan nde. ³⁵ Ye nu soli sɛrɛxɛbade ra, fole fa rafe ye ra.

³⁶ Nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmɛi, Annabi Eliya naxa a maso sɛrɛxɛbade ra, a a fala, «Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila Marigi Alatala, birin xa a kolon to a i tan nan na Ala ra Isirayila. Birin xa a kolon a n tan nan na i xa konyi ra, naxan yi fe birin nabaxi i xui ma! ³⁷ Alatala, i xa n ma maxandi suxu. Yandi, i xa a suxu, alako yi pama xa a kolon a i tan Alatala nan na Ala ra, naxan nɔma e bɔɲɛ ragbilende i ma.»

³⁸ Na kui Alatala naxa tɛ ragoro, a sɛrɛxɛ gan, a yege gan, hali gɛmɛɛ nun bɔxi gan nɛ. Ye naxan nu fole kui, a birin naxa xara feo. ³⁹ Nama to na to, e naxa e yatagi rafelen bɔxi ma, e fa a fala, «Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!» ⁴⁰ Annabi Eliya naxa a fala e bɛ, «Wo Bali xa namijɔnmɛɛ suxu. A keren naxa a gi.» Nama naxa e suxu, Eliya naxa e xanin Kison xure yire, a e birin kɔn naxaba.

⁴¹ Na temui Eliya naxa a fala Akabu be, «Siga i xonyi. I xa i dege, i xa i min, barima na xui i naxan mexi yi ki na fama tune nan na.» ⁴² Akabu naxa te a xonyi a degede nun a minde, kono Annabi Eliya tan naxa te Karemele geya fari, a fa a felen boxi ma, a yatagi fa lu a sanyie tagi. ⁴³ A naxa a fala a xa konyi be, «Te yire itexi, i xa baa mabiri mato.» Konyi to te naa, a naxa baa mato, a mu sese gbete to. Eliya naxa a ragbilen na yire itexi sanya solofere baa matode. ⁴⁴ A sanya solofere nde, konyi naxa a fala, «Nuxui di nan tefe baa xun ma. A nun belexe monde lan.» Eliya naxa a fala a be, «Siga, i xa sa a fala Akabu be, a xa baki a xa soori ragise kui, a xa goro geya fari mafuren mafuren alako a naxa biri boora. Tune na fafe!»

⁴⁵ Nuxuie naxa koore birin iforo, foye naxa keli, tune belebele naxa sin boxi ma. Akabu naxa te a xa soori ragise kui, a siga Yisireeli. ⁴⁶ Alatala naxa senbe fi Eliya ma, a fa a gi a sanyi ra, a dangi Akabu ya ra han Yisireeli sode de ra.

19

Annabi Eliya gaaxufe

¹ Akabu naxa sa dentege sa Yesabela be, Eliya naxan birin nabaxi, a a xa namijonmee faxaxi santidegema ra ki naxe. ² Yesabela naxa xera xee Eliya ma, a a fala a be, «Xa n lu mu i faxa beenun tina yi waxati alo i n ma namijonmee faxa ki naxe, alae xa n danka.»

³ Annabi Eliya to na me, a naxa a gi a xa a nii ratanga. A naxa so Beriseeba Yudaya boxi ma, a naxa a xa konyi lu menni. ⁴ A tan naxa

sig a gbengberenyi ma a fɛɛɲɛn keren ɲɛɛ raba, a doxo wuri nde bun ma, a Ala maxandi faxɛ ra. A naxɛ, «Alatala, n ma tɔɔɛ bara dangi a i. N nii tongo, barima n mu fisa n benbae bɛ.»

⁵ Na tɛmɛi a naxa a sa, a xi na wuri bun ma. Malekɛ nde naxa goro a ma, a din a ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge.» ⁶ Taami ɲinxɛ nu na mɛnni gɛmɛ furee fari, a nun ye fɛɲɛ. A naxa a dɛge, a ye min, a man naxa a sa. ⁷ Ala xa malekɛ naxa fa a ma a firin nde, a din a ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge, barima biyaasi xɔnkuye na i ya ra.» ⁸ A naxa keli, a a dɛge, a ye min. A sɛnbɛ naxan soto na donsee ra, na naxa a niya a xa no a ɲɛɛɛde xi tongo naani, kɔɛ tongo naani bun ma, han a Ala xa Xorebe geya li.

⁹ Mɛnni a naxa kɔɛ radangi fɔnmɛ nde kui. Na tɛmɛi a naxa yi masenyi mɛ: «I na munse rabafe be Eliya?» ¹⁰ A naxa a yaabi. «N bara n yetɛ fi i tan Alatala Sɛnbɛma ma. Isirayilakɛ bara i xa saate rabolo, e bara i xa sɛɛɛɛɛbadee kana, e bara i xa namɲɔnmɛɛ faxa santidɛgɛma ra. N keren nan fa luxɛ, e na katafe n fan faxade.» ¹¹ Alatala naxa a masen a bɛ, «Mini tande Alatala ya i, i keli fɔnmɛ kui.» A to mini, Alatala naxa dangi a ya i. Foye xungbe sɛnbɛma nde naxa a xun sa geya ma, a gɛmɛɛ ibɔɔma, a fanyee ibutuxunma, kɔno Alatala mu nu na na foye kui. Na tɛmɛi bɔxi fan naxa sɛɛɛn, kɔno Alatala mu nu na na bɔxi sɛɛɛnyɛi kui. ¹² Na dangi xanbi, tɛ fan naxa mini, kɔno Alatala mu nu na na tɛ xɔɔra.

Na to ba a ra, xui ɲoxunmɛ nde naxa mini doyi doyi ra. ¹³ Annabi Eliya to na mɛ, a naxa a yatagi makoto a xa donma ra, a naxa mini fɔnmɛ kui, a

ti fɔnmɛ dɛ ra. A mu bu, xui nde naxa mini a ma, a naxɛ, «I na munse rabafe be Eliya?» ¹⁴ A naxa a yaabi, «N bara n yetɛ fi i tan Alatala Sɛnbɛma ma. Isirayilakɛ bara i xa saatɛ rabolo, e bara i xa sɛrɛxɛbadɛɛ kana, e bara i xa namijɔnmɛɛ faxa santidɛgɛma ra. N keren nan fa luxi, e na katafe n fan faxade.» ¹⁵ Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa gbilen gbengberenyi kira xɔn ma sigafe ra Damasi. I na so naa, i xa ture sɛniyenxi sa Xasayeli xunyi a masenfe ra, a xa findi Arami mangɛ ra. ¹⁶ I xa ture sɛniyenxi sa Nimisi xa di Yehu fan ma, a xa findi Isirayila mangɛ ra. Na dangi xanbi i xa ture sa Elise xunyi, Safati xa di, Abeli Mexolaka xa mamadi, a tan xa findi namijɔnmɛ ra i jɔxɔɛ ra. ¹⁷ Naxan na tanga Xasayeli xa santidɛgɛma ma, Yehu a faxama nɛ. Xa naxan tanga Yehu xa santidɛgɛma ma, Elise a faxama nɛ. ¹⁸ Kɔnɔ n mixi wulu solofere luma nɛ Isirayila, naxee mu suyidixi Bali kuye bɛ, e dɛ mu a sunbuxi.»

¹⁹ Eliya naxa keli mɛnni, a sa Safati xa di Elise li, a na bɔxi buxafe. Ninge mɔxɔjɛn nun naani nan nu jɛrɛfɛ a ya ra, a nu firinyi nan nawalife e xanbi ra. Eliya naxa dangi a fɛ ma, a naxa a xa donma woli a ma. ²⁰ Elise naxa a xa ningee rabolo, a a gi Eliya fɔxɔ ra, a a fala a bɛ, «Yandi, i xa dipɛ n xa sa n jɔngu nga nun n baba ma. Na tɛmui n birama nɛ i fɔxɔ ra.» Eliya naxa a fala a bɛ, «Gbilen i xa wali ra. I munse mɛxi n na?» ²¹ A to a makuya Eliya ra, a naxa ninge firin tongo, a e ba sɛrɛxɛ ra. A naxa wurie findi yege ra e nu maxirixi naxee ra, a sube jɛn jama bɛ. Na dangi xanbi, a naxa bira Annabi Eliya fɔxɔ

ra, a findi a xa batula ra.

20

Arami mange Samari taa gerefe

¹ Arami mange Ben Hadada naxa a xa soorie birin malan. Mange tongo saxan nun firin nan nu e ya ma, soe nun soori ragisee nu na e yi ra. E naxa Samari rabilin, e fa gere ti e be.

² Na kui Ben Hadada naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila mange Akabu xon. ³ A naxa a fala a be, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xɛɛma, i xa gine tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra.» ⁴ Isirayila mange naxa a yaabi, «Mange, n bara findi i xa konyi ra, n bara n harige birin fi i ma.»

⁵ Na dangi xanbi mange naxa xɛɛra gbetɛe xɛɛ a falafe ra, «Mange Ben Hadada naxɛ, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xɛɛma, i xa gine tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra. ⁶ Tina yi waxati, n mixie xɛɛma nɛ i xonyi, e xa sa i xa banxi kui mato, a nun i xa mixie xa banxie, e xa se birin tongo naxan tide gbo i be.»»

⁷ Isirayila mange naxa taa kuntigie xili, a a fala e be, «Wo xa a kolon, a yi mixi wama won toɔɔɔfe nɛ. N nu bara a fala a be a n nan n ma gineɛ, n ma die, n ma xɛɛma, nun n ma gbeti birin fima nɛ a ma. N mu nu tondixi na sese ra.» ⁸ Kuntigie nun pama birin naxa a yaabi, «I naxa i tuli mati a ra, i naxa a danxun.»

⁹ Na kui Akabu naxa a fala Ben Hadada xa xɛɛrae be, «Wo sa a fala won ma mange be a a naxan singe fala, n bara tin na ra, kono a naxan saxi na fari, n mu na rabama.» Xɛɛrae naxa gbilen na falade mange Ben Hadada be. ¹⁰ Ben

Hadada naxa xɛɛrae xɛɛ mangɛ Akabu ma a falafe ra, «Xa n mu Samari xun nakana, sese mu lu yi taa kui fa, mixi nɔma naxan matongode a bɛlɛxɛsole ra, alae xa n danka.» ¹¹ Kɔnɔ Isirayila mangɛ naxa a yaabi, «Sɔɔri naxan na sigafe gere sode, a mu lan a xa a yɛɛ matɔxɔ, alɔ sɔɔri naxan bara gɛ gere sode.» ¹² Ben Hadada to na wɔyɛnyi mɛ, a nu na bere minfe nɛ a nun mangɛ gbɛtɛe e xa leelee bun ma. A naxa a fala a xa sɔɔrie bɛ, «Won xɛɛ gere sode.» Na kui e naxa e ya rafindi Samari taa ma.

¹³ Na tɛmɔi namijɔnmɛ nde naxa a maso Isirayila mangɛ Akabu ra, a naxa a masen a bɛ, «Alatala naxɛ, «I yi sɔɔri gali to? To yati n e birin sama nɛ i sagoe, alako i xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.»» ¹⁴ Akabu naxa a maxɔrin, «A fama na rabade nde saabui ra?» Namijɔnmɛ naxa a fala a bɛ, «Alatala naxɛ i fama na rabade gominae xa sɛgɛtalae nan saabui ra.» Akabu naxa a maxɔrin, «Nde findima e xa yarerati ra na gere kui?» A naxa a yaabi, «I tan.» ¹⁵ Na kui Akabu naxa gominae xa sɛgɛtalae malan, e findi mixi kɛmɛ firin mixi tongo saxan nun firin na. Isirayila jama naxan nu na e xanbi ra, e findi mixi wulu solofere nan na.

¹⁶ E naxa mini gere sode yanyi tagi. A lixi Ben Hadada nun a malima mangɛ tongo saxan nun firin nu na bere minfe e xa leelee bun ma. ¹⁷ Gominae xa sɛgɛtalae singe naxa mini gere sode. Mixie naxa a fala Ben Hadada bɛ, «Sɔɔrie bara mini Samari taa kui.» ¹⁸ A naxa e yaabi, «Xa na sɔɔrie fafe lanyi nan fende, xa na mu a ra e wama gere sode, wo xa e suxu kɔnɔ wo naxa e

faxa de.»

¹⁹ Isirayila gominae xa sɛgɛtalae naxa mini, e nun Isirayila sɔɔri pama. ²⁰ E to gere so, kankan naxa mixi nde faxa. Aramikae naxa e gi keren na, Isirayilakae fa bira e fɔxɔ ra. Arami mangɛ Ben Hadada fan naxa a gi a xa soe fari, a nun sɔɔri nde naxee nu na sɔɔri ragisee kui.

²¹ Isirayila mangɛ naxa mini, a Aramikae xa soee faxa, a e xa sɔɔri ragisee kana. Na findi nɛ gbaloe ra Aramikae bɛ. ²² Na namipɔnmɛ man naxa a maso Isirayila mangɛ ra, a a fala a bɛ, «I xa wakili, i xa fee rafala, barima tamuna Arami mangɛ man fama nɛ i gere de.»

²³ Arami sɔɔrie naxa a fala e xa mangɛ bɛ, «Isirayilakae xa ala sɛnbɛ gbo geya nan fari. Na nan a toxi e won bɔnbɔxi. Xa won sa e gere fili nan ma nu, won nɔma nɛ e ra. ²⁴ I naxan nabama, i xa na mangɛ ba naxee na i xa mixie ya ma, i fa gominae ti e pɔxɔɛ ra. ²⁵ I xa sɔɔri gbɛtɛɛ fen sɔɔri faxaxie pɔxɔɛ ra, i xa soe nun sɔɔri ragisee fen a kanaxie pɔxɔɛ ra. Na tɛmɔi, won man sigama e gere de fili nan ma, won fama nɛ nɔde e ra a fanyi ra.» Mangɛ naxa na birin naba, alɔ e a fala a bɛ ki naxɛ.

²⁶ Na pɛ igbilenyi, Ben Hadada naxa a xa sɔɔrie malan, a e xanin Afeki biri ra, e xa Isirayila gere. ²⁷ Isirayilakae fan naxa e xa sɔɔrie malan, e fandɛ sɔtɔ, e siga e ralande. Isirayilakae to yonkin Arami pama ya i, e lu nɛ alɔ si gɔɔrɛ lanmadi firin Aramikae xa gboe xa fe ra.

²⁸ Ala xa mixi naxa a maso Isirayila mangɛ ra, a a masen a bɛ, «Alatala xui nan yi ki: Aramikae to a fala a Alatala sɛnbɛ gbo geya nan fari a mu

findixi ala ra fili tan ma, n e sama nɛ i sagoe, alako i xa a kolon n tan nan Alatala ra.» ²⁹ E naxa yonkin e boore ya i xi solofere bun ma. Na tɛmɛi gere naxa folo, Isirayilakae fa Arami sɔɔrie mixi wulu kɛmɛ faxa. ³⁰ A dɔnxɔɛɛ naxa mini e gi ra Afeki tɛtɛ kui, kɔnɔ tɛtɛ fan yati naxa bira e ma, a mixi wulu mɔxɔɲɛn nun solofere faxa. Ben Hadada tan nu bara a gi, a sa a nɔxun konkoe nde kui.

³¹ A xa sɔɔrie naxa a fala a bɛ, «Muxu a mɛ nɛ, a Isirayilakae xa mangɛɛ bɔɲɛ fan. Muxu xa bɛki dugi xiri muxu tagi, muxu xa luuti xiri muxu xunyie sunnunyi tɔnxuma ra, muxu xa muxu yɛtɛ dentɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ. Tɛmunde a dipɛma i faxafe ma.» ³² E naxa bɛki dugi xiri e tagi, e luutie xiri e xunyie sunnunyi tɔnxuma ra, e fa e yɛtɛ dentɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ, e fa a fala, «I xa konyi Ben Hadada bara i mayandi i naxa a faxa.» Akabu naxa e yaabi, «A man baloxi? N ngaxakerenyi nan a ra.» ³³ Na mixie to na mɛ, e naxa a mapɔxun fe fanyi na a ra. E naxa mangɛ yaabi, «Iyo, Ben Hadada i ngaxakerenyi nan a ra!» Akabu naxa e yamari, «Wo sa fa a ra.»

Ben Hadada naxa mini a nu na dɛnnaxɛ, a siga Akabu yire. Akabu naxa a baki a xa sɔɔri ragise kui. ³⁴ Ben Hadada naxa a fala a bɛ, «N taɛe ragbilenma nɛ i ma, n baba naxee ba i baba yi ra. I nɔma i xa makiti tide Damasi, alɔ n baba gbe to nu na Samari.» Akabu naxa a fala a bɛ, «Won xa saate xiri, n fa i bɛɲin.» E to saate xiri, a naxa a bɛɲin.

³⁵ Namipɔnmɛ nde naxa a fala a ɲɛrɛ boore bɛ Alatala xui ra, «N bɔnbɔ.» Kɔnɔ a ɲɛrɛ boore

mu tin a bɔnbɔde. ³⁶ Na kui, a naxa a fala a jere boore be, «I to mu tinxi i tuli matide Alatala xa masenyi ra, yete nde fama ne i faxade.» A to keli menni, yete naxa dutun a ma, a a faxa. ³⁷ Na namijonme naxa siga mixi gbete fan yire, a a fala a be, «N bɔnbɔ.» Na kanyi naxa a bɔnbɔ han a a maxɔnɔ.

³⁸ Namijonme naxa sa ti kira ra mange nu dangima dennaxe. A naxa a yatagi maxiri dugi nde ra a fi daaxi. ³⁹ Mange to dangi naa, namijonme naxa a fala mange be a xui itexi ra, «N tan i xa soori, n nu na gere yire ne. Soori nde naxa mini gere ya ma, a fa won yaxui suxuxi nde taxu n na, a a fala n be, «Yi xeme suxu gben. Xa a a ba i yi, i nii nan findima a sare ra, xa na mu i kobiri ba.» ⁴⁰ Konɔ n nu yanfaxi wali nde kui, na xeme suxuxi naxa nɔ a gide.» Mange naxa a fala a be, «I bara i yete makiiti. A lanma i xa faxa.»

⁴¹ Na temui namijonme naxa dugi ba a yatagi ma, Isirayila mange naxa a kolon fa namijonme nde nan a ra. ⁴² A naxa a fala mange be, «I to bara i yaxui bepin n naxan saxi i belexe i, n mixi naxan natonxi, i nii nan findima a sare ra, i xa jama findima a xa jama sare nan na.» ⁴³ Na kui Isirayila mange naxa gbilen a xonyi Samari sunnunyi nun boje mapaaxui kui.

21

Naboti xa sansi yire

¹ Yisireelika nde nu na naxan xili Naboti. Sansi yire nu na a yi ra Samari mange Akabu xa boxi fe ma. ² Akabu naxa a fala Naboti be, «I xa i xa sansi yire so n yi ra, n xa a findi n ma laakɔe yire

ra, barima a makore n ma banxi ra. N sansi yire gbete soma i yi ra a joxoe ra naxan fan na be, xa na mu a ra, n xa a sara kobiri ra.» ³ Naboti naxa Akabu yaabi, a naxe, «Alatala xa n natanga n benbae ke sofe ra i yi.»

⁴ Akabu naxa so a xonyi, a sunnunxi ra, a boje mapaaxuxi Yisireelika Naboti xa masenyi xa fe ra, a falafe ra, «N mu n benbae ke soma i yi ra.» A naxa a sa, a a kobe raso mixie ra, a mu tin donse donde. ⁵ A xa gine Yesabela naxa siga a yire, a a maxorin, «Munfe ra i boje mapaaxuxi, i mu tin i degede?» ⁶ A naxa a yaabi, «N bara a fala Yisireelika Naboti be a xa a xa sansi yire so n yi ra, n xa a sara, xa na mu a ra, n xa sansi yire gbete so a yi ra, konɔ a mu tin na ra fefe ma.» ⁷ Na kui, a xa gine Yesabela naxa a fala a be. «Pe, i tan xa mu findixi Isirayila mange ra? Awa, mange, keli, i xa i dege jexinyi kui. N tan Yisireelika Naboti xa sansi yire soma ne i yi ra!»

⁸ A xa gine naxa bataaxe sebe Akabu xili ra, a mange Akabu xa tonxuma sa a ma, a fa a rasanba forie nun kuntigie ma, naxee nu sabatixi Naboti xa taa kui. ⁹ A sebexi bataaxe kui, «Wo sunyi nun sali rabafe ti nama be, Naboti xa doxo nama birin ya i. ¹⁰ Wo xa fuyante firin doxo a ya i, naxee a tojnegema, a falafe ra a bara Ala nun mange konbi. Na kui wo xa a ramini taa kui, wo a magono gema ra han a xa faxa.»

¹¹ Naboti xa taa mixie, forie nun kuntigie naxa a raba, alo Yesabela a yamarixi ki naxe na bataaxe kui. ¹² E naxa sun e sali, e Naboti doxo nama birin ya tode ra, ¹³ e fa fuyante firinyi radoxo a yire. Na fuyante firinyie naxa Naboti

tɔɔɔɔɔɔ ɔama ya i, a falafe ra, «Naboti bara Ala nun mangɛ konbi.» Nama naxa Naboti xanin taa fari ma, e a magɔɔɔ han a faxa. ¹⁴ E naxa xɛɛraɛ xɛɛ Yesabela ma, a falafe ra, «Naboti bara magɔɔɔ gɛmɛ ra, a bara faxa.»

¹⁵ Yesabela to a mɛ a Naboti bara magɔɔɔ gɛmɛ ra han a bara faxa, a naxa siga Akabu yire, a a fala a bɛ, «Yakɔsi keli, i xa Naboti xa sansi yire tongo, Naboti Yisireelika tondi naxan sarade i ma kɔbiri ra. Naboti a mu na sɔɔɔɔɔɔ, a bara faxa.»

¹⁶ Akabu to a mɛ, a Naboti bara faxa, a naxa keli keren na, a sa Naboti xa sansi yire findi a gbe ra.

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Eliya Tisibeka bɛ, a naxɛ, ¹⁸ «Siga Isirayila mangɛ Akabu yire Samari. A na Naboti xa sansi yire, a naxan findixi a gbe ra. ¹⁹ I xa a fala a bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: «I bara faxɛ ti, i bara mixi kɛ mɔɔa! Baree fama i wuli makɔnde, e Naboti wuli makɔnxi dennaxɛ.»» ²⁰ Akabu naxa Eliya yaabi, «I tan n yaxui, i bara n to?» A naxa a fala a bɛ, «Iyo, n bara i to. I to i yetɛ fi fe ɔaaxi rabafe ma, naxan mu rafanxi Alatala ma, ²¹ n gbaloe ragoroma nɛ i ma, n i bama nɛ Isirayila, n xɛmɛ birin faxa xɔrɛ nun konyi i bɔnsɔɛ ya ma Isirayila. ²² N i xa fɔxɛ luma nɛ, alɔ Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa xa fɔxɛɛ, barima i bara n naxɔɔɔ, i man bara Isirayila ɔama birin naɔɔɔɔ yunubi kui.»

²³ «Alatala xa masenyi nan ya Yesabela xa fe ra, a naxɛ, «Baree fama nɛ Yesabela donde Yisireeli tɛtɛ fɛ ma. ²⁴ Akabu xa mixi naxan na faxa taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxa wula i, yubɛɛ nan na donma.»»

²⁵ Mixi yo mu na naxan a yete fi fe jaaxi rabafe ma alo Akabu. A xa gine Yesabela nu a boje ratema na fe kui. ²⁶ A nu fe jaaxi rabama dangi mixi birin na. A nu kuyee batuma alo Amorikae, Alatala naxee keru Isirayilakae ya ra.

²⁷ Akabu to Annabi Eliya xa masenyi me, a naxa a xa donma iboo sunnunyi kui, a naxa sunnun dugi ragoro a ma, a sunyi suxu. A nu a sama sade ma, na sunnun dugi ragoroxi a ma, xa na mu a nu jere doyi doyi a sunnunxi ra. ²⁸ Alatala naxa a masen Eliya Tisibeka be, a naxe, ²⁹ «I bara a to Akabu a yete magoroxi n be ki naxe? A to bara a yete magoro n be, n mu gbaloe ragoroma a ma fanni a baloxi. N gbaloe ragoroma a bomsae ma a xa di xa waxati ne.»

22

Akabu xa geree (Yudaya Mangɛe II 18:2-27)

¹ Ne saxan naxa dangi, gere yo mu lu Arami nun Isirayila tagi. ² A je saxan nde ra, Yudaya mange Yehosafati naxa goro Isirayila mange yire. ³ Isirayila mange naxa a fala a xa mixie be, «Wo a kolon a Ramoti, naxan na Galadi boxi ma, won tan nan gbe a ra. Won naxa siike a rasuxude Arami mange yi ra.» ⁴ Isirayila mange Akabu naxa a fala Yudaya mange Yehosafati be, «Won birin na a ra sigafe Ramoti Galadi boxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma jamae nun won ma soe fan a birin keren.»

⁵ Yehosafati naxa a fala Isirayila mangɛ bɛ, «N bara i maxandi, won xa Alatala sago fen yi fe kui yakɔsi.» ⁶ Isirayila mangɛ naxa namijɔnmɛ kɛmɛ naani malan, a e maxɔrin, «A lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gereɗe Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagoɛ mangɛ.» ⁷ Kɔnɔ Yehosafati naxa mangɛ maxɔrin, «Alatala xa namijɔnmɛ nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?» ⁸ Isirayila mangɛ naxa Yehosafati yaabi, «Xɛmɛ keren peti nan be, won nɔma Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kɔnɔ a mu rafan n ma, barima a xunnakane fe nan gbansan falama n ma fe ra. A mu xunnakeli fe yo falama n bɛ. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mangɛ xa na wɔyɛn mɔɔli fala.» ⁹ Na kui, Isirayila mangɛ naxa a xa batula keren xili, a a fala a bɛ, «Fa Yimila xa di Mike ra n bɛ keren na.»

¹⁰ Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ Yehosafati nu dɔxɔxi e xa kibanyie kui, mangɛ donmae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode dɛ ra. Namijɔnmɛɛ nu na e xa masenyie tife e bɛ. ¹¹ Kenaana xa di Sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mangɛɛ bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: «Wo Aramikae bɔnbɔma yi ferie nan na han e sɔntɔ.»» ¹² Namijɔnmɛ birin nu na masenyi mɔɔli falama e bɛ. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi bɔxi ma. Wo xunnakeli nan sɔtoma, Alatala fama nɛ e sade mangɛ sagoɛ.»

¹³ Xɛɛra naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a bɛ, «I bara a to, namijɔnmɛ birin bara lan e xa fe fanyi fala mangɛ bɛ. I fan xa kata, wo xui xa lu

keren, i xa fe fanyi fala mangɛɛ bɛ.» ¹⁴ Mike naxa a fala, «Alatala jɪɲɛ na a ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen, n na nan falama.»

¹⁵ A to mangɛɛ yire li, mangɛɛ naxa a fala a bɛ, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi bɔxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xunnakeli nan sɔtɔma. Alatala fama nɛ e sade wo sagoe.» ¹⁶ Kɔnɔ mangɛɛ naxa a fala a bɛ, «N jɪn bara a fala i bɛ sanya wuyaxi, i xa i kali nɔndi yati nan falade n bɛ Alatala xili ra.»

¹⁷ Mike naxa a yaabi,
«N bara Isirayila birin to,
e yensenxi geyae fari,
alɔ xuruse rabɛɲinxie.
Alatala xa masenyi nan ya:
Marigi mu na yi jama bɛ.

Kankan xa gbilen a xɔnyi bɔɲesa kui.»

¹⁸ Isirayila mangɛɛ naxa a fala Yehosafati bɛ, «N mu a fala xɛ i bɛ, a mu nɔma fe fanyi masende n ma fe ra, fo fe jaaxi tun?»

¹⁹ Na temui Mike naxa a fala e bɛ, «Yakɔsi, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa malekɛ gali nu tixi a yirefanyi ma nun a kɔɔla ma. ²⁰ Alatala naxa a fala, «Nde wama sigafe xaxili kobi rasode Isirayila mangɛɛ Akabu xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi bɔxi ma alako a xa faxa?» Nde naxa a yaabi xaxili nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbɛtɛ ra. ²¹ Na kui jɪnnɛ nde naxa mini, a ti Alatala ya i, a a fala, «N tan nɔma nɛ a ra.» Alatala naxa a maxɔrin, «I nɔma di?» ²² A naxa a yaabi, «N sigama nɛ, n fa wule fala mangɛɛ bɛ a xa

namijɔnmɛɛ saabui ra.» Alatala naxa a fala a bɛ, «I fama nɛ a nɔde, na sɔɔneyama nɛ. Siga, i xa sa na raba.» ²³ Yakɔsi, Alatala bara wule sa i xa namijɔnmɛɛ dɛ i. Ala bara natɛ jaaxi tongo i xa fe ra.»

²⁴ Na tɛmɛi, Kenaana xa di Sedekiya naxa a maso, a Mike dɛ ragarin, a fa a fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa wɔyɛn i bɛ?» ²⁵ Mike naxa a yaabi, «I fama na tode, i i gima i nɔxunde fende tɛmɛi naxɛ.» ²⁶ Isirayila mangɛ naxa a fala, «Wo Mike xanin taa mangɛ Amon nun mangɛ xa di Yowasi xɔn ma. ²⁷ Wo xa a fala e bɛ, «Mangɛ naxɛ, a wo xa yi xɛmɛ sa geeli kui, a wo naxa donse so a yi ra, fo taami xare nun ye, han n sa fama tɛmɛi naxɛ xunnakeli kui.» ²⁸ Mike naxa a yaabi, «Xa i sa gbilen xunnakeli kui, n ma masenyi mu kelixi Alatala ma.» A man naxa a fala jaama ya xɔri, «JNama birin, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra a fanyɛi ra!»

²⁹ Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ Yehosafati naxa te Ramoti Galadi bɔxi ma. ³⁰ Isirayila mangɛ naxa a fala Yehosafati bɛ, «I xa so gere kui mangɛ donma ragoroxi i ma.» Isirayila mangɛ tan naxa mangɛ dugi ba a ma, a sɔɔri donma gbansan nagoro a ma, a siga gere sode. ³¹ Arami mangɛ nu bara a fala a xa sɔɔri tongo saxan nun firinyi bɛ, naxee findixi sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie ra, «Wo xa kate birin naba wo xa Isirayila mangɛ gbansan nan fen, wo a faxa.» ³² Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie to Yehosafati to, e naxa a maɔxun tɛmunde Isirayila mangɛ nan a ra. E naxa e xun ti a ra, e xa sa a gere. Yehosafati naxa a malimae xili.

³³ Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie naxa a kolon Isirayila mangɛ xa mu a ra, e fa gbilen a foxɔ ra.

³⁴ Na temui sɔɔri nde naxa xali woli na ki tun. Tanbɛ naxa sa Isirayila mangɛ sɔxɔ a kanke makantase lenbee tagi. Mangɛ naxa a fala a xa sɔɔri ragise ragima bɛ, «Gise mafindi, i xa n namini gere fari ma, barima n bara maxɔnɔ.»

³⁵ Gere naxa xɔrɔxɔ na lɔxɔɛ ki fanyi ra. Mangɛ nu tixi a xa sɔɔri ragise kui, a ya rafindixi Aramikae ma. A naxa faxa na nunmare ra, a wuli gbegebe nu na a xa sɔɔri ragise kui. ³⁶ Soge goro temui, yaamari naxa fi, «Birin xa gbilen e xɔnyi, birin xa siga e xa bɔxi ma.»

³⁷ Mangɛ faxa na ki nɛ, a naxa ragata Samari taa kui. ³⁸ E to mangɛ xa sɔɔri ragise kui ixa Samari ye yire, baree naxa Akabu wuli makɔn, langoe ginɛ fan naxa e maxa naa, alɔ Alatala a masen ki naxe.

³⁹ Akabu xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a fe naxan birin naba, nun a banxi tixi ki naxe sili jinyie ra, nun a taa naxee ti, na birin sebɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui. ⁴⁰ Akabu naxa ragata a benbae fɛ ma. A xa di Axasiya naxa findi mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

*Yehosafati findife Yudaya mangɛ ra
(Yudaya Mangɛe II 20:31-21:1)*

⁴¹ Asa xa di Yehosafati findi Yudaya mangɛ ra, Isirayila mangɛ Akabu xa mangɛya ɲɛ naani nde nɛ. ⁴² Nɛ tongo saxan nun suuli nu na Yehosafati bɛ, a to nu findima mangɛ ra Darisalamu. A nga nu na Sili xa di Asuba nan na. ⁴³ Yehosafati naxa ɲɛrɛ a baba Asa xa kira xɔn ma, a mu a makuya Alatala xa kira ra. ⁴⁴ Kɔnɔ kuye batufe yire itexie

ma, na mu dan Yudaya bɔxi ma. Mixie mu tagan sɛrɛxɛ bafe ra naa, a nun surayi ganfe sɛrɛxɛ ra. ⁴⁵ Lanyi nu na Yehosafati nun Isirayila mangɛɛ tagi.

⁴⁶ Yehosafati xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a xa gere ki fanyi, na sɛbɛxi Yudaya mangɛɛ xa taruxui kui. ⁴⁷ A naxa tɔnyi dɔxɔ langoe xa wali ma kuye batudee, naxee nu na kabi a baba Asa waxati. ⁴⁸ Mangɛɛ nu na Edon, Yudaya mangɛɛ gomina nde nan ti naa. ⁴⁹ Yehosafati naxa kunkuie yailan Tarasisi, alako e xa siga xɛɛma fende Ofiri, kɔnɔ kunkuie naxa kana Esiyon Geberi. ⁵⁰ Na kui Akabu xa di Axasiya naxa a fala Yehosafati bɛ, «N ma mixie nun i i xa mixie birin xa siga na wali rabade kunkuie kui.» Kɔnɔ Yehosafati mu tin na fe ra. ⁵¹ Yehosafati naxa bɛɛ a benbae fɛ ma, a ragata a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Yehorami naxa ti mangɛɛ ra a nɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛɛ Axasiya

⁵² Akabu xa di Axasiya naxa findi mangɛɛ ra Samari, Isirayila bɔxi xun ma, Yudaya mangɛɛ Yehosafati xa mangɛɛya nɛ fu nun solofere nde ra. A bu nɛ mangɛɛya kui nɛ firin Isirayila xun ma. ⁵³ A naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a naxa a nɛrɛ a baba nun a nga xa kira xɔn ma. A naxa fe raba alɔ Nebati xa di Yerobowami, naxan a niya Isirayila birin xa yunubi raba. ⁵⁴ A naxa Bali kuye batu, a a xinbi sin a bɛ. Na kui a naxa Isirayila Marigi Alatala raxɔnɔ, alɔ a baba a raba ki naxe.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2